

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mafi oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poslilina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 56, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Protestno zborovanje v Unionu.

Slovenci smo na glasu kot potrpež-
ljivi in mirni ljudje, ki se ne razburjajo
radi vsake malenkosti. Stoletno hlapče-
vanje ni ostalo brez posledic na naše miš-
ljenje in čustvovanje in mi se le preradi
tolazimo z rečenico, »da že mora tako
biti« in takrat potrpiamo in trpimo.

Trpimo, dokler ni preveč. Če pa je
mera prepolna, takrat zavre tudi hladna
in počasna slovenska kri in takrat govori.
Govori tako glasno, da se jo sliši daleč
naokrog, čeprav spregovori mirno in do-
stojansveno samo na enem mestu. Eno
mesto govori — govori pa za celo Slo-
venijo.

To smo videli tudi v nedeljo na shodu
v »Unionu«, sklicanem v znak protesta
proti krutemu in naravnost nečloveškemu
postopanju naše centralne vlade napram
slovenskim bolnikom. Govorila sta le dva
govornika, toda ž njima vred je govorilo
celokupno slovensko ljudstvo, tisto ljud-
stvo namreč, ki še čuti slovensko in
ki se ne mara prodajati in vklanяти —
slovenskim prodancem.

Včerajšnji shod v »Unionu« je bil si-
jajna manifestacija slovenske zavesti in
slovenske odločnosti v boju za pravice
slovenskega ljudstva. Kar smo si zgradili
s svojim denarjem in s svojimi žulji, to je
naše in mora tudi ostati naše v bodoč-
nosti.

Zborovanje se je vršilo v nabito pol-
ni veliki dvorani unionski. Predsedoval je
zborovanju g. Remec, kot govornika
pa sta nastopila ljubljanski podžupan g.
dr. Stanovnik in pa naš glavni ured-
nik g. Smodej. Uvodoma je pri otvo-
ritvi poudarjal g. Remec, da se je zgo-
dila Slovincem

VELIKA KRIVICA

s tem, da se odreka bednim ljudem pra-
vica zaščite in pomoči v naši bolniš-
nici. Prišli smo in se zbrali, da zahte-
vamo pravico in zaščito tudi nam.

Prvi je govoril podžupan

DR. STANOVNIK.

Poudarjal je uvodoma, da nas Slo-
vencev niso udušili Turki, niso nas uni-
čili Nemci in ne bodo nas zlomili vele-
srbski centralisti. Naš narod je bil uspeš-
no boj s Turki in Nemci, sedaj bje boj z
velesrbskimi centralisti, boj za gospodars-
ko ekistenco in za naše oropane pravice.

UBRANILI SMO SE

tujcev, nasilnih in tiranskih in otrsli se
bomo tudi bratskega izkoriščanja. Od leta
1918 dalje poje v Slovenji centralističen
bič, graščaki sede v Belgradu, valpti nji-
hovi pa v slovenski demokratiški stranki. —
To so

HLAPCI

kakor jih je opisal naš Cankar, hlapci, ki
so preje služili avstrijskemu režimu, sedaj
pa služijo velesrbskemu centralizmu. Ti
ljudje so zasnovali popoln sistem gospo-
darskega

USUZNJENJA SLOVENCEV.

Pri kolekovanju so nam vzeli eno petino
našega denarja, pri zamenjavi denarja v
razmerju 1:4 pa so nam odtele tri četrtine
našega denarja. Teško breme so vojna po-
svojila in davčna bremena so vedno večja.
V Belgrad odhaja naš denar,
iz Belgrada pa se ne vrača. Uki-
nili so nam avtonomni deželni zbor z dežel-
nim odborom.

REŽIMSKI LJUDJE.

V Slovenijo pa pošilja režim svoje lju-
di. Šef naše vojaške posadke
je — Srb, šefi naših carinar-
nic so — Srbi, šef naše sanitetne
uprave — je prijatelj režima.
Režimski sistem gre svojo pot
— njemu gre pšenica v klasje
— naš narod pa gre uboštvu
nasproti. Ko smo bili oropani za denar
— smo potrpeali, ko so nam oropali
avtonomne postavbe, smo zaškrtili z zobmi
— in smo potrpeali, ko so nam na-
lagali davke in bremena, smo upali,
da nam ž njim pomorejo, pa smo se pre-
varili. Sedaj pa, ko so nam začeli odrekati

najprimitivnejše materijelne dobrine, ko
nam mečejo bolnike

IZ BOLNIC NA CESTO,

(klici sramota — fuji!) kri naše krvi, ko so
načeli kožo našega narodnega telesa, ne
moremo več prenašati.

Do tu in ne dalje!

Naša mera potrpežljivosti je polna. —
Tudi naše trpljenje ima svoje meje.

Naša dežela je bila bogata na premi-
nem in nepremičnem premoženju. Veličast-
ne stavbe, obsežna zemljišča, razni zavodi
in tudi deželno bolnico — vse je pobasal
centralizem v svojo malho. Poprej je bil
vstop v deželno bolnico vsakomur omogo-
čen bodisi, da je bil bolnik bogat ali reven,
gospod ali berač. Bogati so plačevali oskrb-
nino, revežem pa je plačala dežela iz svo-
jega fonda, tako da je bila bolnica res pravi

HUMANITAREN ZAVOD,

sedaj pa je postala trgovski obrat. Pro-
račun 8 milijonov dinarjev je skrčila
na 4 milijone, ker misli, da se da ba-
rantati kakor za turške glasove. Plačana oskrb-
nina gre v centralno blagajno
v Belgrad, deželne zdravstvene doklade po-
bere Belgrad. Okrožni urad sam pla-
ča na oskrbninah delavcev letno preko 4
milijone, tedaj več kakor proračun.
Centralisti tedaj smatrajo bolnice za trgov-
ska, dobičkanosna podjetja.

UČNI ZAVOD.

Deželna bolnica pa ni samo humanita-
ren maršev je tudi učni zavod, za
zdravniški naraščaj.

Zdravnikom je predpisana enoletna
oblig. praksa v bolnici, kjer prihajajo na
vrsto najtežji slučaji. Oskrbovanje bolnice je
hud udarec med fakulteti. Proračun 4 mi-
lijone Din je nezadosten. Potrebno je naj-
manj 8 milijonov. Poglejmo samo tale ra-
čun: 300 vag. premoga letno po 4000 Din
= 1.200.000 Din; prehrana za 150 usluž-
bencev po 16 Din dnevno znaša letno 864
tisoč Din; za 300 bolnikov hrana po 15 Din
dnevno znaša letno 1.620.000 Din. Skupaj
torej 3.684.000 Din. Ostanek 316.000 Din.
— Kako naj zadostuje ta malenkost za in-
ventar, instrumente, za zdravila, obvezila,
zdravnike, razsvetljavo, obleko, plin, vodo,
elektriko itd. Dejansko je ne 300, tem-
več 650 sistemizir. postelj v deželni bolnici.
Ako se za 300 bolnikov ne more izhajati s
4 milijoni Din, kako naj se izhaja za 650
bolnikov? — Ministrstvo je prepovedalo
prekoračenje proračuna pod osebno in
materijelno odgovornostjo. Ta-
ko se je zgodilo, da je uprava deželne bol-
nice začetkom maja odpustila od 540 bol-
nikov 280, tedaj več kot polovico. Enako pa
zahteva sedaj ta nasilni brezobziren režim
še redukcijo bolnikov na

PORODNIŠNICI.

Tudi inventar je bil v vseh dobrotelnih
zavodih v zadnjih letih silno zmanjšan. Samo
za inventar bi bilo treba najmanj 2 milijona
dinarjev.

BLAZNICA NA STUDENCU,

Na blaznici na Studencu se ne sprejema-
jo več umobolniki. Ako bi se vsi potrebni spre-
jeli, bi prišli trije bolniki na eno posteljo.
Preje je bila ta umobolnica

SAMO ZA KRANJSKO,

sedaj pa je za celo Slovenijo. In namesto, da
bi jo razširili, smo dobili omejitve.

Na Studencu ni niti električne luči. Pe-
trolejke so pri norcih, tako, da je zavod vsak
dan v nevarnosti požara.

CENTRALIZEM ŽRE...

Režim, ki ima dovolj dispozicijskih fon-
dov, režim, ki ob volitvah razsipa denar, ta
režim nima denarja za vzdrževanje bolnic.
(Sramota, fej, za kanone pa imajo!) Vojake
so nam poslali v Macedonijo, ali nam hočejo
poslati tja tudi bolnike? Jeroba so dobile na-
še bolnice, naši bolniki pa namesto postrež-
be, zdravil in zdravnika

REŽIMSKO METLO,

ki jih pometja na cesto. Iz bolnice mečejo
jetične, ljudi z nalezljivimi boleznimi, kro-
nično bolna in tako dalje. Zadosti je tega na-
silstva!

KRŠI SE USTAVA!

Člen 27. Vidovdanske ustave ugotavlja,
da naj država skrbi za izboljšanje splošnih
higijenskih in socijalnih pogojev, ki vplivajo
na narodno zdravje, za posebno zaščito ma-
ter in male dece, za čuvanje zdravja vseh
državljanov, za zatiranje akutnih in kronič-
nih nalezljivih bolezni in pa tudi za brez-
plačno zdravniško pomoč, brezplačno dajanje
zdravil in drugih sredstev za čuvanje narodne-
ga zdravja siromašnim državljanom. Ali mor-
da velja ta člen ustave le za Srbijo?

ZGLEDI.

Pri nas so pometali iz bolnice najrevnej-
še ljudi. Sprejeli pa so nekega tujca iz Italije,
ki je plačal v lirah! Dne 8. maja so odpustili
iz bolnice bolnika, ki je bil bolan na obeh.
Dali so mu zdravila, toda napol slep nesku-
šen človek je vzel namesto dionina iz stekleni-
ce glicerina in se je namazal po obeh. In le
malo je manjkalo, da mož ni popolnoma osle-
pel. Tako dela centralistični režim. Zapreti in
ukiniti nam hoče bolnice, za bolnicami pri-
dejo na vrsto šole, za šolami uradi in edino
kar nam bo ostalo — bo eksekutor in pandur
v obleki slovenske izdajice, v obleki Jugo-
slovenske demokratiške stranke. (Fej!)

Govoru je sledilo dolgotrajno viharo odo-
bravanje in ogorčenje zgražanje in protestira-
nje proti takim napadom na naše lastne av-
tonomne deželne zavode.

Po govoru g. podžupana dr. Stanov-
nika opraviči predsednik shoda g. prof.
Remec odsotnost poslancev SLS, ki so
moral nujno v Belgrad, da tam nadaljujejo
svoj neustrašeni in neizprosni boj proti
centralističnemu divjaštvu, ki hoče že itak
do kosti izmозgano Slovenijo oropati še
njihnih kosti.

Nato da besedo glavnemu uredniku
«Slovenca» g. Franu Smodeju.

SAMA POLITIKA!

Glavni urednik g. Smodej, bur-
no pozdravljen, izvaja:

«Zalostna stvar pri nas je, da vsaka
stvar postane takoj politična zadeva, čim
postane aktualna. Mi imamo nebroj skup-
nih slovenskih zadev, toda na žalost mor-
am ugotoviti, da se te zadeve navadno ne
obravnavajo kot zadeve celokupnega slo-
venskega ljudstva, ampak kot strankar-
sko-politične zadeve, vsled česar naravno
trpi celokupna slovenska odporna sila.

Kakor hitro pa postane ta ali ona še
tako lepa in plemenita slovenska zahteva
objekt političnega boja, se navadno
zgodí, da se nam očita politika! Ali naj
mi mar mirno in s prekrižanimi rokami
gledamo, kako izkoriščajo razne slovenske
zadeve drugi v svoje politične svrhe?
Tega mi ne moremo storiti, ker smo v
svojo obrambo prisiljeni, da
se tudi mi postavimo na politično
stališče.

Na politično torišče pa vlačijo vse
naše splošnoslovenske zadeve ravno cen-
tralisti in njihovi pomagači v Sloveniji.
Zato pa je treba vzeti v roke močno bre-
zovo metlo, ki jih bo pometla s sloven-
skega političnega torišča,

CENTRALISTIČNE INTRIGE.

Prej v Avstriji in takoj po prevratu
so slovenske humanitarne zavode upra-
vljale še avtonomne dežele, ker so bili ti
zavodi tudi privatna last avtonom-
nih dežel. Te zavode je zgradilo slovensko
ljudstvo s svojimi žulji in s svojim denar-
jem. A ne samo da naša država k stro-
škom za zgradbo in za vzdrževanje teh
zavodov ni nič prispevala, ona se jih je
kratkotamo polastila, polastila pa se jih
je s pomočjo slovenskih centralistov!

Belgrajska vlada je namreč takoj po
prevratu vse stare avstrijske državne, pa
tudi vse stare avtonomne deželne doklade
«unificirala», t. j. podržavila in ves davčni
denar speljala v centralno državno bla-
gajno v Belgrad. Država ni vprašala, ka-
kim namenom služi ta denar. Ona je re-
kla: To so davki — marš v Belgrad! Pri-
tem «centraliziranju» našega davčnega de-
narja, tudi avtonomnega deželnega, pa so
centralno vlado najbolj podpirali slovenski
demokratiški centralisti in te gospode za-
deva danes glavna krivda, da stojimo tam,
kjer smo, in oni so krivi, da smo se mo-
rali danes zbrati tukaj, da svečano prote-
stiramo proti takim metodam, ki so jih v
prvi vrsti povzročili slovenski centralisti

s svojo potuho belgrajski centralistični
vladi.

Takrat, ko so nam demokratiški intri-
ganti izmaknili denar, smo imeli v Ljub-
ljani še nekaj ostanek avtonomne vlade.
Kaj je hotela ta vlada napraviti z dobro-
delnimi deželnimi zavodi brez denarja?
Ali je mogla reči kaj drugega kakor: «Če
ste vzeli že denar za zavode, pa še upra-
vljajte zavode! Kdor pobira denar, naj jih
tudi vzdržuje!»

NOVI UPRAVNIKI.

Kakor hitro pa je belgrajska vlada
imela denar, naš krvavo zasluženi sloven-
ski denar v svojih rokah, je takoj pomolila
na dan svoje rožičke, slovenski demokrati
pa svoje roge. (Veselost in pritrdjevanje.)
Prvo, na kar so se spomnili slovenski de-
mokratje, je bilo korito. (Viharno odobra-
vanje.) Imenovali so takoj novega upra-
vnika, «svojega človeka», kakor so rekli
sami. Toda svoje slovenske demokratiško-
koritarske račune so delali brez belgraj-
skih krčmarjev. Zgodilo se je slovenskim
demokratom tako kakor se zgodi navadno
vsakemu izdajalcu: Dokler ga rabijo, ga
plačujejo, potem pa mu dajo brco! Tako
brco je dobila tudi nova bolniška uprava
s tem, da je belgrajska uprava pobrala
denar, za pomanjkanje v bolnici pa je de-
lala krivo — bolniško upravo! Ta udarec
pa belgrajskim centralistom še ni zado-
ščal. Novi upravnik, čeprav demokrat, je
bil Belgradu kot Slovenec odveč. Belgrad
je hotel imeti na tem mestu Neslovenca
in Belgrad je znal zopet s pomočjo sloven-
skih demokratiških podrepnikov uveljaviti
tudi to svojo željo — v Ljubljano je pri-
šel za inspektorja narodnega zdravstva
pristen režimovec. (Ogorčeni medklici.)
Ta gospod je bil poslan kot inspektor k
nam, ker bi bil kot nekdanji režimovec v
bivši mažaronski eri v Zagrebu skoro ne-
mogoč. (Pritrdjevanje.)

DEMOKRATSKA PREDRZNOST.

Kaj pa je storil novi in nepotrební
centralistični inspektor, ki je bil poslan,
češ da mora urediti humanitarne zavode?
Danes so bolniki na cesti priče popolnega
poloma centralistične upravne umetnosti,

Borzna poročila.

26. maja 1924.

ZAGREBSKA BORZA.

Tudi danes je bila tendenca devizam in
valutam čvrsta. Na trgu je bilo zelo malo bla-
ga. Vrednostni papirji in na curiški borzi na
30.90, se je tudi Pariz okrepil, tako da je no-
tiral 4.45 do 4.50. V vrednostnih papirjih je bil
promet minimalen. Izjemo je tvorila samo Sla-
vonija, ki se je iskala po 103.

Devize in valute.

(V oklepaju tečaji z dne 24. maja 1924.)

Dunaj 0.1141 do 0.1161 (0.1149 do 0.1157),
Italija 358.75 do 361.75 (360 do 360.25), Lon-
don 353 do 356 (354 do 356), Newyork 80.875
do 81.875 (81.25 do 81.40), Pariz 4.45 do 4.50
(4.3750 do 4.4250), Praga 2.393 do 2.423 (2.4025
do 2.4075), Curih 14.36 do 14.46 (14.40), efek-
tivni dolarji 79.75 do 80.50 (79.75 do 80.25).

Vrednostni papirji.

Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 130
do 131; Hrvatska sveopća kreditna banka, Za-
greb 130; Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb
66 do 66.50; Jugoslavenska banka, Zagreb
120; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana
235; Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915 do
917.50; Slavenska banka, Zagreb 115—120; 7-
odstotno državno investicijsko posojilo 67.50 do
68; Dioničko društvo za eksploatacijo drva,
Zagreb 120 do 127.50; Hrv. slav. d. d. za ind.
šećera, Zagreb 1150; Narodna šumska d. d.,
Zagreb 95 do 98; Našica 100 do 110; Guttman
855; Trboveljska premogokopna družba, Ljub-
ljana 590 do 600; Združene papirnice, Vevče
170 blago; Slavonija d. d. za ind. drva, Zagreb
103 do 104.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 24. maja 1924.)

Belgrad 6.95 (6.975), Pešta 0.0065 (0.0067),
Berlin 1.3375 (—), Italija 25.05 (25.05), London
24.62 (24.59), Newyork 566 (566.25), Pariz 30.90
(30.65), Praga 16.70 (16.70), Dunaj 0.007960
(0.007962), Bukarešt 2.70 (2.70), Sofija 4.03
(4.10).

danes so porušeni še zadnji ostanki slovenske avtonomije. (Veliko ogorčenje.)

Tako izgleda delovanje belgrajskih centralistov in njihovih slovenskih pomagačev za dobrobit najbednejših naših ljudi v resnici. Namesto da bi bili naše zavode razširjali, kar bi bilo zlasti zaradi odpada bolnice v Gradcu in drugih javnih bolnic za slovenske bolnike nujna potreba, so zadržali in uničili še to, kar je prinesla slovenska dežela kot doto v Jugoslavijo, in naravnost neverjetna predrznost od strani demokratov je, da se upajo pred slovensko javnostjo svojo barbarsko in za Slovenijo naravnost uničevalno politiko še javno zagovarjati, kakor to delajo v »Jutru«. (Sramota! Ven z »Jutrovci! Doli z njimi!)

NEPOSPOBNOST CENTRALISTOV.

Režimovci so v praksi dokazali, da niso sposobni za vladanje. Že Konfucij je dejal: »Le tisti, ki zna svoj značaj obrazovati, le tisti zna tudi vladati!« Morete reči, da je tak značaj n. pr. tisti, ki grozi s krvoprelitjem, ako ne dobi volivne vlade, čez par tednov pa zleze pod klopi, ko ne dobi volivne, ampak poslovno vlado, ki jo je prej odklanjal? (Viharno pritrdjevanje.) Ali obrazujejo svoje značaje tisti, ki z državnim denarjem uganjajo korupcijo in ravnaajo z denarjem davkoplačevalcev kakor svinja z mehomo? (Burno pritrdjevanje.)

Pa se še upajo govoriti o enakopravnosti vseh državljanov. Enakopravnost je nemogoča, dokler ne bo Slovenija avtonomna! (Viharno odobranje.) Ali mislite, da so tudi v Belgradu pometali bolnike na cesto? Ta čast je bila prihranjena samo za »enakopravnost« Slovenijo. (Frenetično pritrdjevanje.)

KDO PLAČUJE?

Mi se za tako »enakopravnost« zahvaljujemo! (Viharno odobranje.) Vidimo jo v številkah. Bolnice v Sloveniji dobe letno 3 milijone dinarjev — a vse roma v Belgrad. V Srbiji pa znašajo ti prejemki 450 tisoč dinarjev. Zato pa dobi Srbija za bolnišnice 32.014.200 dinarjev letno od države, za Slovenijo je bilo določenih 17.231.000 dinarjev, ljubljanska bolnica sama pa je dobila mesto 8 le 4 milijone dinarjev. (Klici: Škandal!) Tako postopanje pomeni, da nas imajo v Belgradu naravnost za butce, ki ne znajo računati.

ALI SOCIALNA USTANOVA — ALI KORITO?

Kar delajo belgrajski centralisti s slovenskim denarjem, je samo dokaz popolne belgrajske upravne nesposobnosti. (Ploskanje.) Svojo upravno nesposobnost pa prikrijevajo ti ljudje s svojo »državotvornostjo«. Toda jaz vas vprašam: Kaj pa je država? Kdo pa je država? Centralisti, na čelu jim seveda slovenski, pravijo, da je država nekaj višjega, čemur se mora vse pokoriti. Po njihovem mnenju je država nekaj tiran in absolutist, mi pa da smo podaniki v starem, fevdalnem smislu. Mi pa, ki mislimo krščansko in socialno, pa pravimo: Država je ljudstvo, mi vemo, da nismo nobeni podaniki več, ampak svobodni državljani. (Viharno pritrdjevanje.) Mi vemo tudi, kaj je avtoriteta, vemo pa tudi, da avtoriteta ni nobeno tiranstvo in noben absolutizem, ampak avtoriteta mora biti izraz pravičnosti, zlasti socialne pravičnosti. Zato mora biti država največja socialna ustanova, za slovenske centraliste pa je država korito, kar se popolnoma sklada z njihovo teorijo vsega močnega države in o državnem absolutizmu. Proti temu absolutizmu pa se bomo borili do zadnjega, ker hočemo biti pravični, hočemo biti socialni, hočemo biti enakopravni. (Viharno odobranje.)

DANAŠNJI SHOD — ŽALOSTNO SPRICEVALO ZA REŽIM.

Ni-li to najžalostnejše spricevalo za centralistični režim, da moramo še-le demonstirati, da naj bolnikov ne mečejo na cesto? (Burno pritrdjevanje.) Ni-li ta naš veličastni zbor najsilnejši dokument sramote in nesposobnosti centralističnega režima? (Viharno pritrdjevanje.)

ALI BO POMAGALO?

Mnogi bodo vprašali: Ali bo pa kaj pomagalo? Bomo videli! Če ne bo to izdalo, bomo pa še drugače govorili! (Viharno ploskanje.) Si bo pa pomagala železna in neizprosnna volja slovenskega ljudstva, ki hoče in zahteva svoje pravice in ne prosi za svoj denar nobene milosti (Pritrdjevanje.)

GLAVNI KRIVEC.

Pozabiti pa ne smemo na glavnega krivca pri celi zadevi in ta je finančni minister. Na brzojavni protest SLS je vlada poslala v Ljubljano posebno preiskovalno komisijo — tista vlada, ki plačuje že itak v Ljubljani svojega »inspektorja«. (Veselo.) A kaj je ta komisija ugotovila? Samo to, kar so v Belgradu že mesece in mesece govorili in ugotovili naši poslanci, ki pa so našli vedno in povsod samo gluha ušesa pri ministrski gospodi, posebno pa še pri finančnem ministru. Ministri naše poslance sicer poslušajo, oni jim tudi vse obljubijo, obljubijo jim pa vse samo zato, da svojo besedo lažje požoro. (Viharno pritrdjevanje.) Finančni minister se pa izgovarja z »ravnotežjem v proračunu«. Hvala lepa za tako ravnotežje, če morajo vsled tega ravnotežja naši bolniki na cesto, tisti bolniki, za katere prejema državna uprava milijone naših slovenskih davkov! Če ljudje ne bodo imeli zdravja, tudi delati ne bodo mogli in ne zaslužiti. Če pa ne bodo ljudje zaslužili, tudi ne bodo mogli plačevati davkov, potem pa naj finančni minister svojo blagajno zapre — vsaj ne bodo toliko jemali iz nje. (Dolgotrajno ploskanje.)

NAŠA NALOGA.

Zato pa moramo delati na to, da naše bolnišnice nikdar več ne pridejo v tak položaj, v kakršnem so danes. To pa moremo doseči le, če zahtevamo, da pridejo slovenske bolnice zopet v naše roke nazaj, pa ne samo bolnice, ampak tudi denar, ki ga mi za bolnice še danes plačujemo. Mi zahtevamo svoje bolnice nazaj in sploh vse naše dobrodelne zavode, ne pa da vlada meče bolnike na cesto in grozi vrhtega še z razpustom umobolnice na Studencu. (Klici: Pašića noter!) Bo ravno zadostovala, da sprejme umobolne centralistične državne upravitelje. (Burna veselost.)

RESOLUCIJA:

Z ozirom na žalostno stanje, v katerem se nahajajo naši dobrodelni zavodi, prosim slavni zbor, da sprejme sledečo resolucijo: »Na velikem protestnem shodu v Ljubljani dne 25. maja zbrani zborovalci ogorčeno protestiramo proti odpuščanju bolnikov iz bolnic v Sloveniji in zahtevamo, da vlada takoj nakaže za bolnice vse, kar potrebujejo.

Kar se deželnih bolnic tiče konstatiramo, da jih plačuje itak dežela sama v obliki deželnih doklad, ki jih država pobira, kolikor se bolnišnice sploh same ne vzdržujejo. Vsled neumevanja in dokazane nesposobnosti centralistične uprave zahtevamo, da se nam deželne bolnice z deželnimi dokladami zopet vrnejo v našo lastno upravo.

Ne zahtevamo nobene miloščine, marveč samo našo pravico!«

Zborovalci so resolucijo z navdušenjem soglasno sprejeli, nakar je predsednik prof. Remec z izbranimi zahvalnimi besedami zborovanje zaključil.

Vladna kapitulacija v parlamentu.

VLADA SE JE IZOGNILA BOJNEMU GLASOVANJU IN SPREJELA PREDLOGE. — NA DNEVNEM REDU VERIFIKACIJE HRVATSKIH MANDATOV.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Dasiravno je bila današnja seja bolj formalnega značaja, ker je bilo treba določiti samo dnevni red prihodnje seje, je bilo zanimanje za sejo nenavadno veliko. Vse galerije, posebno diplomatske lože so bile polne. V diplomatski loži so bili poslanki Anglije, Češkoslovaške in Francije. Pričakovalo se je, da bo že na tej seji prišlo do merjenja sil med obema blokoma. To je bilo tem preje pričakovati, ker so radikali za časa dolgotrajne krize neprestano trdili, da imajo večino. Na podlagi te neresnice so tudi dobili vlado 27. marca. S to neresnico so pa tudi sedaj neprestano operirali, kar jim je tembolj uspelo, dasiravno mora za vsakega idiota biti jasno, da 130, na katero število morejo v najboljšem slučaju računati, ni nobena večina od 312 poslancev. Ker pa so na podlagi take očividne neresnice uspeli in onemogočili pravilno rešitev krize, zato se je pričakovalo, da bodo to svojo trditve hoteli jasno pokazati in da bodo dokumentirali zaupanje ali nezaupanje. Vlada se je izognila in dokazala, da je njene metode še niso pripeljale do uspeha. Izognila se je vsaki izjavi, ki bi ji mogla dati povod, da pride do boja in je kapitulirala na vsej črti.

Vlada je morala sprejeti nujnost predlogov glede poplave in je morala za jutrišnjo sejo sprejeti dnevni red, ki ji gotovo ne prija, namreč verifikacijo mandatov HRSS. Sprejet je bil ta dnevni red iz strahu, da z drugim dnevnim redom ne propade in ker je Pašić pod tem pogojem dobil mandat. Smatra se, da so radikali ta dnevni red sprejeli tem raje, ker je bil proti njemu Pribičević. Opažati je namreč bilo zadnje dni, da se je razmerje med radikali in Pribičevićevci zelo ohladilo in da radikali iščejo povoda, da prekinajo zveze s Pribičevićem. Na jutrišnji seji bo moral režim v svoji kapitulaciji iti še korak dalje. Glasovati bo moral za verifikacijo in si zadati udarec, kajti ne more biti dvoma, kje je večina.

ZAČETEK SEJE BREZ OPOZICIONALNEGA BLOKA.

Seja se je pričela malo pred 10. uro. Takoj po prečitani zapisnika je dobil besedo zemljoradn. poslanec Voja Lazić, ki je v svojem govoru protestiral proti temu, da ni zapisnik popolnoma točen, nakar so zemljoradniki zapustili dvorano s klici: »Doli neparlamentarna vlada! Doli korupcija in trgovina! Doli protiljudska vlada!« Radikali pa so sedeli popolnoma mirno.

Predsednik skupščine Ljubomir Jovanović je nato prečital kraljev ukaz o ostavki stare vlade in o imenovanju nove. Takoj ko so bili prečitani kraljevi ukazi, so prišli v skupščino vsi poslanci opozicije. Od Radićevcev jih je prišlo samo onih 20, ki so položili prisego. Poslanci leve so se vsedli na levi in se pomicali med seboj, medtem ko so ostali Nemci na starem mestu na desnici. Predsednik narodne skupščine Jovanović je javil smrt dr. Franje Sudarevića in se v lepem govoru spominjal delovanja tega zaslužnega narodnega delavca v Vojvodini. Dr. V. Sudarević je bil za časa mažarske vlade eden izmed prvoborilcev za narodne pravice Bunjevcev ter ima velike zasluge, da se je življal kljub mažarskemu strahovladju ohranil. Vsi poslanci so vstali in zaklicali trikrat: »slava!«

Nato so bile prečitane prošnje in pri-

ložbe, nakar je prišel na vrsto zemljoradniški predlog o pomoči oškodovanim vsled povodnji. Poljedelski minister Miletić je izjavil, da sprejema nujnost tega predloga in je ta predlog sprejela celokupna zbornica. Med tem časom je bilo poslancem razdeljeno poročilo ratifikacijskega odbora.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE POKLICAN NA ODGOVOR.

Nato je predsednik narodne skupščine Ljubomir Jovanović javil, da so stavljena nanj tri pisma vprašanja. Dvoje od teh je stavil Lazić, eno pa Moskovljević. Vprašanje Moskovljevića je o tem, kako je mogel Ljubomir Jovanović, ko je bil v ostavki, hoditi na dvor in dajati kralju nasvete.

Nato je Jovanović odgovoril, da je v resnici podal ostavko 13. marca. O tem, da je tudi obvestil posamezne parlamentarne načelnike, kadar so se obrnili nanj. Kar se pa tiče njegovih obiskov na dvoru, izjavlja, da za časa, ko je bil v ostavki, ni dajal nobenih nasvetov, temveč je bil povabljen, kakor so bili povabljeni mnogi drugi poslanci. Poslanec Moskovljević se z izjavo ni zadovoljil in je smatral, da je bila dolžnost predsednika, da o svoji ostavki obvesti parlament. Za to je imel priliko, če ne prej, 3. maja, ko je parlament obvestil o ostavki Pašićeve vlade. Vsekakor je bila njegova dolžnost, da o svoji ostavki obvesti najprej parlament.

Za časa odgovora poslanca Moskovljevića je prihajalo do ponovnih izpadov s strani radikalov in zemljoradnikov. Nato je odgovoril Jovanović na vprašanje poslanca Lazića, zakaj je bila poslednja seja sklicana za 3. maja, dasiravno je bilo v skupščini sklenjeno, da se bo vršila takoj, ko bo gotovo poročilo kakega odbora. Še pred 3. majem in za časa, ko vlada ni bila v ostavki, je bilo to poročilo gotovo, vendar se predsednik ni držal sklepov in ni hotel sklicati seje.

Po kratkem Jovanovićevem tolmačenju in odgovoru, češ, da je bil v ostavki, je dobil besedo poslanec Dragović, da bi utemeljil svoj korak, ker je izdal ono famozno naznanilo, s katerim so se seje odložile do 3. maja. Mesto poštenega odgovora je vrjel par demagoških krilatice, s katerimi se je blamiral pred celokupnim parlamentom.

PAŠIĆ ZBEZI V MINISTRSKO SOBO.

Nato se je gvoorilo o Pašićevem govoru v Bjelini, s katerim se gazijo principi parlamentarizma. Čim je prišlo to vprašanje na dnevni red, je Pašić odšel v ministrsko sobo.

Zahtevalo se je v tem vprašanju tudi pojasnila, kdo je plačal stroške posebne ladje in posebnega vlaka in stroške pogostitve prisotnih. Namesto Pašića je odgovoril demokratski odpadnik minister za železnice Vojislav Popović, ki je odgovoril na trditve posl. Lazića, da je upravni odbor broderskega sindikata dal na razpolago posebno ladjo in ni zanj nič računal. Obenem je izjavil, da to ni bilo storjeno prvič, ampak da se je isto zgodilo tudi takrat, ko je Ljuba Davidović odšel v Šabac na strankarski shod. Vsled te trditve, ki jo je Davidović takoj označil kot neresnico, je nastal velik nemir in slišijo se medklici »Škandal!«

»MARŠ NAPOLJE!«

»Postali ste Pašićevi slugi!« »Fej Pribičević!« Pribičević je hotel nekaj odgo-

Farfalla:

Pisma iz Romunije.

3. Bukarešt.

Vshodni Pariz!

Toda samo v par ozirih: z ozirom na vrvežje življenja po ulicah, ki se ti zde preozke za reke ljudi, ki se pretakajo po njih, z ozirom na uporabo kozmetičnih sredstev, ki se našemu človeku vsiljuje takoj na prvi pogled in pa mogoče še z ozirom na koncepcijo zvezde, ki se ti vsiljuje na začetku osnovne prometne žile mesta Calea Victoriei in več drugih važnih točkah. V vseh drugih ozirih bo razočaran, kdor bo iskal tu Pariza. Šaljivo sem pripomnil prijatelju domačinu, s katerim sva napravila prvo vožnjo skozi mesto: »Kje je vaš Pariz? Iščem Pariz, najdem pa vedno samo Belgrad.« Pa tudi Belgradu sem storil krivico s to primero. Tistega širokega horizonta, ki odlikuje Belgrad, v Bukareštu zastoji iščeš; še več: Bukareštu manjka sploh vsakega pregleda in orientacije. Calea Victoriei, ki je glavna žila mesta, je ne daje; še manj razporeditev velikih bulvarov; o rečici Dimbovici, ki teče skozi mesto, pa sploh ne govorim v tem smislu, ker se je mesto razvilo — kakor je to čudno — brez ozira nanjo. Belgrad ima dalje krasno lego, ki te prevzame kljub temu, da na vsakem koraku vidiš, da to mesto šele nastaja in mu je njegova lega sama dala naravno osrčje in orientacijo, v svoji domisljiji vidiš preko pol-

zazidanih ulic že grandiozno mesto ob Donavi in Savi, ki mu je Zemun samo predmestje in ti ta slika prekosi celo toliko priznana in hvaljena Dunaja —, v Bukareštu pa se ti razkrije nekoliko pokrajinske lepote samo z grička, kjer je sedež patriarha in parlament ter z višini parka Carol.

Našel sem pa več, kakor sem pričakoval, nečesa drugega, namreč orienta. Je to omiljeni vzhod, kakor ga srečate že v Belgradu ali v galitskih mestih, ni pa še Rusija, katere vizijo mi je vzbudil pogled na Jaši. V predmestjih spominja Bukarešt na Belgrad ali Lvov, na starih ulicah pa so vse stare hiše razmeroma majhne in nizke, tudi kraljevski dvor je le nizka in prav nič bahaška zgradba; bogataši, ki jih je očitno zelo veliko, prebivajo v razmeroma majhnih, druga od druge ločenih hišah, opremljenih z vsem razkošjem, tip, ki igra tako veliko ulogo tudi v ruskih mestih.

Bukarešt nima okolice v tem smislu, kakor smo navajeni nanjo mi in razumem, da je polni življenje v njem vsled vročine in prahu nenosno, približališče v čisti zrak ti pa nudi razen nekaj manjših nasadov samo park Carol, katerega krono tvori vojni muzej, pred katerim je grob neznane vojaka. Tudi obrežje Dimbovice ne nudi tega, česar bi želeli in nepojasnjen mi je ostal blagovozni pregovor, ki sem ga čital, predno sem odšel na pot: »Dimbovica, sladka voda, kdor jo je okusil, ne gre več odtod.« Kakor ironija mi je prišel ta pregovor vselej na jezik, kadar sem jo zagledal.

O kaki kompoziciji mesta kot takega, o grupaciji njegovih mas v tem smislu, kakor jo srečujemo po starejših evropskih mestih, tu ni govora, vse je podvrženo svobodnemu ritmu, kar ne odgovarja niti onemu principu, ki nas spominja na orient v Galiciji ali v Rusiji. Prav jasno se bijeta pred tvojimi očmi tu dva tipa: tradicionalni, podrejen onemu svobodnemu ritmu, ki ga tudi moderna koncepcija ne bo v stanu popolnoma premagati in moderni, ki skuša ustvariti monumentalna križišča cest in uvaja v mestno sliko velike gradbene mase, katere tvorijo posebno poslopja javnih ustanov in bank. Ritom razporedbe starega mesta pa je poznal samo povdarek v precej gosti nasejanosti majhnih cerkvah, večje povdarke pa so dajali samo strunjeni kompleksi, kakršne so predstavljali bolnica Colcia, metropolija in samostani Radu Voda, Curtea vechie i. dr.

Slikoviti značaj nekdanjega mesta, kakor je ohranjen v slikah in čegar arhitektura ni bila brez turških vplivov, je danes že popolnoma odstranjen. Le semintja še zazveni kaka starodavna poteza. Vtis imam, da absolutno evropeiziranje, ki se vrši sedaj podobno kakor v Belgradu, ni v korist zanimivosti in samobitnosti mesta. Le moderne kopije starodavnih bojarjskih in samostanskih arhitektur jo skušajo še rešiti, a ne vedno s pravim uspehom.

Vendar pa bi delal Bukareštu krivico, ako bi mu odrekal vsako lepoto, gotovo pa je, da se ji težko približujemo z našim domačim merilom. Odkrijete se ti šele, ko se bližje sezna-

niš s posameznostimi. Med najlepše spada gotovo metropolija, dalje park Carol z vojnim muzejem, v mestu pa Atenej in skupina, ki jo tvori nasproti si postavljena kraljevi dvor in Karlova univerzitetna ustanova (univerzitetna knjižnica). Posebno prijeten odmor pa nudijo obiskovalcu navadne v zakotja postavljene, že omenjene, po vsem mestu raztresene majhne cerkve, kjer njegovo zanimanje, zdolgočaseno po enoličnosti uličnih fasad in brez odmore po ulicah in čez križišča se pehajočim prometu, zaživi in vživa pogosto v opazovanju malekosti. Sploh se mi zdi najslabša stran Bukarešta kot mestnega organizma ta, da pešec ne najde od diha. Calea Victoriei je preozka, da bi mogel vsaj korak malo skrbneje prestaviti, boljši so bulvari, kjer so dosegli že svojo nameravano širino in organizacijo, v vrtnice pa zaideš, ko prideš na križišče in moraš preko. Takih vrto- glavih točk, kakor jo predstavlja n. pr. dunajski Praterstern, imaš v Bukareštu vse polno in te utrudi do obupa. Celo na malih križiščih kot n. pr. Piața Romei se vsak čas dogodi kaka prometna zmešnjava.

Tak je romunski Pariz. Gotovo pa je, da sta Pariz in Dunaj inspirirala tisto, kar vzrašča sedaj preko tradicionalnega mestnega miljeja.

Dr. Havliška čaj za želodec in čiščenje, znano sredstvo proti težki prebavi, proizvajajo edino le Mestna lekarna v Zagrebu, dobiva se pa po izvirni ceni v lekarni Leustek.

riti, ali v tem času mu je poslanec dr. Korošec napravil medklie: »Marš napolje!« Pribičević se je raditega silno razburil in odgovoril: »Pa sem vkljub temu postal ministar!« S tem odgovorom na medklie dr. Korošca je Pribičević sam priznal, da je naša vest, kako je bila končana njegova avdiencia na dvoru, resnična.

Po splošnem nemiru je dobil besedo Ljubomir Davidović, ki je pobijal trditve ministra Popovića in jih označil kot neresnične in tendenciozne. Njegovo potovanje v Šabac ni bilo potovanje na strankarski shod, temveč na veliko razstavo in je potoval v uradni dolžnosti. Izjave Vojislava Popovića in napadi Pribičevića so bili predmet splošnega obsojanja in celo sami radikali so se zgražali nad odurnim nastopom izdajalcev. Končno se je posrečilo Jovanoviću pomiriti zbornico in je predlagal, da se preide na dnevni red.

DNEVNI RED SOGLASNO SPREJET.

Kot dnevni red za prihodnjo sejo se je predlagalo: 1. verifikacija mandatov, 2. volitev odbora za zakonski predlog za odpo- moč po povodnji poškodovanim. Ta predlog je bil soglasno sprejet, nakar je bila seja zaključena.

PROTEST OPOZICIJE.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Načelniki opozicijskih skupin so danes pred skupščinsko sejo imeli sestanek, na katerem so skle-

nili, da opozicija v znak protesta ne prisostvuje čitanju kraljevih ukazov.

NUJEN PREDLOG ZA POMOČ OŠKODOVANCEV V BAČKI VSLED POVODNJI.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Jugoslovanski klub bo stavil jutri nujen predlog za pomoč od poplave oškodovanim v Bački, kjer je v poslednjih dneh Donava preplavila nad 100 tisoč juter rodovitne zemlje. To poplavo si je dr. Korošec v družbi bunjevačkih poslancev ogledal.

SEJA VODITELJEV OPOZICIONALNEGA BLOKA.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Danes popoldne so načelniki opozicije dr. Korošec, Lj. Davidović, Spaho in Predavec imeli sestanek, kateremu je prisostvoval poslanec Pečić, ki bo poročevalec na jutrišnji seji glede verifikacije mandatov poslancev HRSS. Določili so tudi taktiko za jutrišnjo sejo, vendar se ti sklepi drže v tajnosti.

FERAD BEG DRAGA ZMAGAL V SKOPLJU.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Včeraj so se vrnili poslanci džemijeta iz Skoplja. Vesti tukašnjih listov o njih zborovanju so popolnoma napačne, medtem ko je bilo naše poročilo popolnoma točno. Zmagala je politika Ferad beg Drage, pet poslancev pa se ni hotelo pokoriti večini.

Pred novimi poizkusi za pomirjevalno rešitev krize.

KRALJ ODPOTUJE NA BLED. — DVORSKI KROGI UPAJO NA USPEH NOVE AKCIJE.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Z verifikacijo mandatov Radićevih poslancev bo vlada v bistvu izvršila svojo od krone ji poverjeno nalogo. Takoj po tej verifikaciji bo zato kralj odpotoval na Bled, ki bo mogoče vsled predstoječe krize postal središče našega političnega življenja in na Bledu se bodo po dosedanjih dispozicijah vršila nadaljnja pogajanja in posvetovanja v svrhu rešitve težke krize. Iz krogov, ki so v zvezi z dvorom, smo zvedeli, da se bo delalo na tem, da se najde nova čvrsta podlaga za vodstvo politike v izmirjevalnem in pomirjevalnem duhu. Ti krogi upajo, da se jim bodo ti načrti posrečili, in pravijo, da so tudi radikali pripravljeni voditi drugo politiko, ker so uvideli, kam ih pelje zveza s Pribičevićem.

NESOGLASJE V VLADNEM BLOKU RADI VERIFIKACIJ.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Pribičevićev klub je na svoji zadnji seji sklenil, da bo od radikalov zahteval, da se za vse mandate HRSS vrši anketa in da se torej ne sprejme niti ono poročilo, ki so ga sprejeli radikali v verifikacijskem odboru. Ta zahteva je vzbudila v radikalnem klubu veliko ogorčenje in da bi se izognil večjim neugodnostim, je Pašić danes popoldne sklical sejo radikalnega kluba, da zavzame stališče k vprašanju verifikacij. Seja radikalnega kluba se je pričela okrog 6 in so ji prisostvovali vsi ministri in Lj. Jovanović. Seja je bila posvečena specialno vprašanju verifikacij in je Pašić kot prvi govornik poročal o tem vprašanju. Svoje stališče je formuliral s tem, da je naglašal, da je v teh vprašanih možnih dvoje rešitev: 1. da se sprejme poročilo manjšine v verifikacijskem odboru in se z ozirom na to verificira samo 17 mandatov, dočim se naj za 23 mandatov zahteva anketa komisija, ki bi delovala kake tri mesece; 2. da se verificirajo vsi mandati in da se poda izjava, da se gre preko pritožb, ki so vložene proti nekaterim mandatam.

Po njegovem govoru je predsednik kluba Marko Gjuričić govoril za verifikacijo vseh mandatov in v glavnem očitel vsebino, kakršno bi morala imeti izjava. Izjava naj bi naglasila, da se gre preko pritožb, da se jih pa ne zavre, marveč se bo o njih odločevalo na merodajnem foru. Nato so nastopali razni govorniki. Subotić, Markovićev zagovornik, je govoril proti veri-

fikaciji, kakor tudi Srstić in istotako dr. Žarko Miladinović. Odločno pa je bil za verifikacijo Zika Tajsić, dočim je bil minister Simonović proti. Dimitrijević je govoril za verifikacijo, češ da je vlada prevzela obveznost, da bo verificirala mandate in da se mora tega držati. Tudi je državna in strankarska potreba, da se izvrši verifikacija, ker je treba misliti, da bo po verifikaciji nastopil nov parlamentaren položaj, da se radikalna stranka s tem, če odbije verifikacijo, popolnoma osami. Tudi neverificiranje znači nasilje, s čemer se položaj za radikale poslabša, ker vlada je že sedaj v neparlamentarnih odnosih, ker je jasno, da je ona vlada manjšine. Predlaga, da se brez izjave verificirajo vsi mandati.

V istem smislu je govoril dr. Peleš, nakar je govoril Ljubomir Jovanović, ki je v govoru naglasil vse možnosti, ki bi se mogle dogoditi na jutrišnji seji ob priliki verifikacij. Tudi je izjavil, da je, ko so mu izročali poverilnice, dal besedo, da se bo zavzel, da se verifikacije čimprej izvrše. Naglasil je važnost momenta in predlagal, da se vsi mandati verificirajo in da se ugodni željam najvišjih faktorjev, ki so se pod temi pogoji odločili za tako rešitev. — Mihajlo Ranković se je izjavil za brezpogojno verifikacijo vseh mandatov. Prevladovalo je mišljenje, da se morajo mandati verificirati. Prepučeno je bilo Pašiću, da na seji vlade formulira končno stališče radikalnega kluba in da tudi določi glede teksta in eventualnosti izjave, ki bi se ob tej priliki imela podati.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Takoj po seji radikalnega kluba se je Pašić odpeljal na dvor in je poročal kralju o razpoloženju radikalnega kluba glede verifikacij.

PASIČEV POSVET Z MINISTRI.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Pašić je za jutri pred skupščinsko sejo sklical sejo vlade. Na tej seji se bo definitivno odločilo glede verifikacij. Splošno se smatra, da se bodo verificirali vsi mandati.

PASIČ ODHAJA.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Iz vladnih krogov izvemo, da namerava Pašić po nasvetu zdravnikov v Marijine Lazni. To njegovo potovanje se spravlja v zvezo z novo tendenco, ki se pojavlja v radikalnem klubu glede notranje politike in da bi faktično vodstvo politike prevzel Ljubomir Jovanović.

ščanjem uradnikov, izdajanjem najraznovrstnejših naredb, s histeričnimi izpadi pokvaril in oškodoval mirni razvoj ne samo med Slovenci in Hrvati, ampak tudi med Srbi. Vedno prihajajo radikalom pritožbe proti strankarstvu Pribičevićevih pristašev. To je dalo radikalom misliti, kako se otre- stiti neljubega zaveznika, ki je privedel radikale do tega, da morajo v teh usodepolnih časih voditi politiko »splendid isolation«. To mišljenje je privedlo do tega, da se more govoriti o definitivnem prekinjenju med radikali in Pribičevići. Ze danes se porabi slučaj verifikacij v to, da dajo to mišljenje Pribičeviću jasno razumeti in da zrahljajo vezi.

Dočim je Pribičević zahteval, da se mora vršiti anketa za vse mandate NRSS, so radikali sklenili ravno nasprotno, da se morajo izvršiti verifikacije vseh mandatov. Stem je danes dano na najbolj očit način zadoščenje Nastasu Petroviću in njegovim pristašem. Zmagalo je njihovo stališče.

Pribičevićevi slavi se bliža žalosten konec in dobi plačilo, kakor je običajno za izdajalce v stranki.

DR. KOROŠEVO POTOVANJE V BAČKO.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Včeraj se je vrnil iz Bačke dr. Korošec, kjer si je ogledal skupno z bunjevačkimi poslanci velike poplave. To je bilo njegovo misteriozno potovanje, o katerem so nekateri listi toliko ugibali in smo jih pustili v tej neinformiranosti, da občinstvo vidi, koliko je vredna fantazija režimskega časopisja.

BALUGDŽIČEVA VRNITEV V BERLIN.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Jutri se vrača v Berlin naš tamošnji poslanik g. Balugdžić.

V ZNAMENJU PROPADANJA REŽIMA

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Včeraj so se vršile na tukašnji univerzi volitve v »Pobratimstvo«, reprezentativno društvo belgrajskega vseučiliškega dijaštva. Za volitve je vlada izdala ogromne vsote. Posebnost Pribičević kot prosvetni minister je s stipendijami poskušal izvesti svoje načrte. Vladni pristaši so ostali v manjšini. Pristaši režima so dobili štiri, opozicija pa devet odbornikov.

BURNA SKUPŠČINA ZAGREBSKIH VISOKOSOLCEV.

Zagreb, 26. maja. (Izv.) Včeraj ob 9. dopoldne se je vršila skupščina vseučiliške mladine radi spora, ki je nastal, ker je častni sod izključil radi nedostojnega vedenja predsednika podpornega društva Mirkovića, ki je Pribičevićev demokrat. Pri glasovanju je bila s 380 proti 5 glasovom izrečena Mirkoviću nezaupnica. Samostojni demokratije in orjunaši se glasovanja niso udeležili, ker so se zaprli v univerzo, medtem ko so ostali zborovali pred univerzo. Po glasovanju je nastalo hudo prerekanje, ki se je spremenilo v dejanski spopad. Dva samostojna demokrata sta streljala s samokresi. Ob treh popoldne je rektor Zimmermann pozval dijače, naj se razidejo.

Ogromna škoda vsled poplave.

Novi sad, 26. maja. (Izv.) Od sobote do danes je Donava zopet narasla in poplavlja nadaljnih 19.000 orolov polja. Škoda je ocenjena na 3 milijarde dinarjev. Vsled povodnji se bo pridelalo okoli 8000 vagonov razne žita in drugih živil manj kot sicer. V poplavljeni kraje je prišla posebna ministrska komisija, da pregleda škodo.

Italijansko posojilo Jugoslaviji

Rim, 26. maja. (Izv.) V soboto je Mussolini sprejel zastopnike milanske ljudske banke in tržaške Jadranske banke, ki so mu predložili razne gospodarske in finančne načrte, med temi načrt za posojilo Jugoslaviji v znesku 600 milijonov lir. Mussolini je v stvari obljubil svojo podporo.

Italijanski parlament.

Rim, 26. maja. (Izv.) Prva seja poslanske zbornice je sklicana za jutri popoldne. Predsedoval bo posl. Tovini. Na dnevnem redu je kot prva točka volitev predsedstva, t. j. predsednika, štirih podpredsednikov, osem tajnikov in treh kvestorjev. Eno podpredsedniško mesto bo večina propustila opoziciji. Večinski kandidat za predsedniško mesto je poslanec Rocco.

Manjšinske parlamentarne skupine so imele svoje sestanke, na katerih so sklepale o svojem postopanju o priliki volitev parlamentarnega predsedstva. Popolari so sklenili, da za podpredsedniško mesto kandidirajo poslanca De Rodino, v ostalem pa oddajo bele glasovnice. Tudi večina ostalih skupin opozicije je sklenila, da pri volitvi predsedstva odda prazne glasovnice.

TEŽAVE ANGLEŠKE VLADE.

London, 26. maja. (Izv.) »Daily Herald« poroča, da bo angleška vlada odstopila in razpisala nove volitve, če ne dobi večina za svoj predlog o delavskih stanovanjih.

HERRIOT IN ANGLIJA.

Pariz, 26. maja. (Izv.) Herriot je izjavil, da bo njegova prva brigada, čim pride na vlado, sestanek z Mac Donaldom.

RAZOROŽITEV IN REPARACIJE.

London, 26. maja. (Izv.) »Times« poroča, da predsednik Coolidge ne bo skliceval razorožitvene konference, dokler ne pride v svoj pravi tir reparacijsko vprašanje.

VREDNOST LIRE.

Rim, 26. maja. (Izv.) Vlada je določila, da velja uradno 1 zlata lira 4.35 papirnatih lir za dobo od 25. maja do 1. junija t. l.

ITALIJANSKI KRALJ V LONDONU.

London, 26. maja. (Izv.) Danes so se pripeljali v London italijanski kralj, kraljica in princezinja Mafalda. Angleški listi pišejo o obisku z zadovoljstvom.

IZSELJENIŠKA KONFERENCA V RIMU

Rim, 26. maj. (Izv.) Konferenca za izseljenstvo je danes nadaljevala svoja posvetovanja. Bavila se je v prvi vrsti z vprašanjem, kdo naj se smatra kot izseljenec. —

OBCINSKE VOLITVE V GRADCU.

Gradec, 26. maja. (Izv.) V nedeljo so bile na nemškem Stajerskem občinske volitve. Izid na deželi še ni znan. V Gradcu so dobili: socialni demokratje 22 (pri zadnjih volitvah 20), krščan. socialisti 16 (11), velenemci 6 (11), republikanci 2 (0), narodni socialisti pa 2 (0) mandata.

GLASBENI KONGRES V PRAGI.

Praga, 26. maja. (Izv.) Glasbeni kongres so v nedeljo otvorili s slavnostno predstavo »Prodana nevesta«.

Politične vesti.

Temelji avtonomističnega programa in centralisti. Doctor confusus bi zaslužil kot častni naslov oni gospod, ki piše »Narodove« uvodnike. V zadnji številki razmotriva programe opozicije, strank in se vprašuje, kakšne politične cilje zasledujejo. Glede SLS in dr. Spaha M. O. si je članar takoj na jasnem. Pravi namreč, da pomeni avtonomija, katero naša stranka zahteva, »konkreten načrt klerikalne samovlade s podrobnim programom cerkveno-partizanske uprave slovenskega ljudstva«. Toda tudi muslimanski avtonomistični program je »strankarska samovlada v širokih samoupravah«. Ostale jugoslovanske opozicijske stranke pa nimajo po »Narodu« ne cerkvenega ne strankarskega obeležja, ampak socialni ali agrarni. Samo glede Radićevega je doctor confusus brez orientacije; po daljšem razmotrivanju se mu pa zdi, da pomeni tudi ta mutalis mutandis »čisto ustavno samoupravno opozicijo«. Če Hrvati to svoje stališče točneje opredelijo, meni »Narod«, bi se dalo govoriti o »self-governmentu našega naroda«. Takoj pa se liberalni Katon skesa in pristavlja svoj ceterum censeo: »Unitaristična država je pač za nas vse najboljša solucija (echt jugoslawisch, bitte sehr!) skupnega življenja« itd. itd. — Tega modrijana bi se usojali vprašati, v čem vidi v avtonomističnem načrtu SLS »cerkveno-partizansko upravo«, in to celo v konkretni obliki? Ta program sloni na izključni vladitvi ljudstva v političnem oziru, na stanovskem zastopstvu v socialnopolitičnem oziru in na popolni svobodi vsake vere in prosvetnega dela (šola); je protietatističen, avtonomističen in stanovsko-socialen. O kakšni »cerkveni« ali »partizanski« upravi ni duha ne sluha. Po svojih avtonomnih zastopstvih bo vsak stan in v njem seveda tudi vsaka stranka lahko uveljavljala svoje zahteve na podlagi najširše demokracije. Politične, kulturne, nacionalne manjšine bodo tako najbolj zavarovane v svojih naravnih pravicah; najbolj seveda se bo vedno uveljavljala večina, ki je pa naš ustavnih in upravnih načrt nikomur ne zadržuje. Večino bo imel, za kogar bo večina ljudstva. Če je to »klerikalizem«, potem je klerikalizem nekaj jako dobrega in pametnega. — Smo radovedni, kaj ve na to odgovoriti naš doctor confusus. •

Beleške.

»Narodov« cerkveni »filozof« odgovarja na naša izvajanja o kulturnobojnem interkonfesionalnem zakonu tako, kakor pač more odgovarjati človek, ki se na taka vprašanja nič ne razume. Ker nas deloma sploh ni razumel, pogreva dalje stvari, na katere smo mi že jasno odgovorili. Da ne koliko razširimo njegovo duševno obzorje, in mu, če mogoče, odpremo kolikortoliko pogled na probleme, ki so mu tuji, za danes samo sledeče: »Narod« pravi, da interkonfesionalni zakon svobode verstve ne krši, ko omejuje svobodo obtevanja vernikov z njihovim poglavarjem ter svobodo verskega oznanjevanja, ker se njegove določbe raztezajo na vse veroizpovedi brez izjeme — pravoslavci in muslimani pa se nad tem ne pritožujejo. Osnovni zahtevek moderne demokratične države je, da vsakemu verstvu, ki je priznano, pusti popolno notranjo svobodo po organičnih določilih dotične vere same. Ker se vere medseboj bodisi bistveno bodisi akcidentalno razlikujejo, ni mogoče princip svobode nanje применiti drugače, kakor da se vsaki zajamci svoboda udeleževanja po njenih lastnih notranjih življenjskih principih. Sicer bi svoboda sploh ne bila nobena svoboda, ampak bi država vsa verstva enako po svoje reglementirala kakor jih je želel Friderik II. Kakor hitro moderna država kakšno vero sploh prizna, ji mora posledno pustiti popolno svobodo po njenih lastnih organičnih zakonih, če ne, je smatrati, da je začela proti priznani veri, oziroma cerkvi borbo, to je: da užje priznane cerkve po njeni bitnosti ne priznava. To pa potem ni moderna paritetična demokratična država, ampak absolutistična »pro-

Plačilo Pribičeviću.

Belgrad, 26. maja. (Izv.) Ne glede na to, kako bodo glasovali pristaši Pašića in Pribičevića na jutrišnji seji, je že danes popolnoma gotovo, da se bodo izvršile verifikacije mandatov vseh Radićevih poslancev, ki so predložili svoje poverilnice, S tem je tudi definitivno zapечатena usoda Pašić-Pribičevićeve vlade in pričetek nove krize. Ker bo v tej krizi večina jasno obeležena in ker je po vseh dosedanjih korakih ta večina jasno razvidna, zato je parlamentarni izid krize jasn. Radikali se dobro zavedajo težkega položaja in ker uvidevajo, da njih dosedanja politika ne more imeti uspeha, jo skušajo preorientirati.

Predvsem je v njih vrstah dozorelo spoznanje, da je vsako sodelovanje s Pribičevićem nemogoče. Odkrito priznavajo, da je zveza s Pribičevićem usodepolna in da Pribičević s svojim strankarstvom, preme-

svetljenska, ki se drži načela državne prvenstvenosti nad cerkvijo. Ako pravoslavci in muslimani to tolerirajo, je njihova stvar; oni se lahko sploh vsake svobode odrečejo, če hočejo. Katoliška pa se bo za to svobodo borila, ker je neomejena svoboda njenega udejstvovanja na vseh področjih kulturnega življenja njen življenjski princip — v tem je bistvo njene katolicitete, ki jo »Narod« imenuje z zastarelim in neokusnim izrazom »klerikalizem«. Ime je ime; tu pa gre za stvar, ki je takšna, kakor smo jo z vso preciznostjo označili že zadnjič.

Svojo politično-kulturno stopnjo je »Slovenski narod« pokazal najbolje s tem, da o velikem protestnem shodu zoper zamerjenje zdravstva od strani centralne vlade ni objavil nobenega objektivnega poročila, marveč samo neko neumno persiflažo. Ta list torej nima srca niti za zdravstveno-humanitarne potrebe slovenskega naroda, ter se iz njih še norčuje in opravičuje režim, ki jih krati. Z eno besedo, to je cunjja, ki se prodaja vsakomur, kdor vihti bič nad slovenskim narodom.

Demokratska logika. Na ugotovitev dr. Stanovnika na nedeljskem protestnem shodu, da so šefi raznih uradov v Sloveniji sami Srbi, odgovarja »Slovenski Narod«, da so tudi pod Avstrijo bili šefi glavnih resorov tujci, to je Nemci! Boljše »Narod« ni mogel posvedočiti svoje suženjske miselnosti.

Strašen zločin proti državi je zagrešil »Slovenec«, ker je priobčil podlistek, v katerem je med drugim zapisano: »Dvig-nile so se pesti in zasikalo je za avtomobilom (v katerem je sedel minister) nebroj strašnih kletev.« Tako čisto resno trdi »Slovenski Narod«. Zapomni si torej: Ni dovoljeno sikati za ministri, še manj pa za njihovimi avtomobili, ker je to proti državi.

»Slovenski narod« še danes ne ve, da slovenski narod tiste kliče z imenom Marijana, ali bolj gosposko, Marijanka, ki so bile krščene na ime Ana, tistim pa, ki so vpisane na ime Marija, pravi, Mica. To je — »Slovenski narod«.

Dnevne novice.

— Tudi občine protestirajo. Med onimi, ki so vsled redukcije bolnikov v slovenskih bolnišnicah tudi jako občutno prizadeti, stoje v prvi vrsti slovenske občine, na katere bo padlo težko breme vzdrževanja onemoglih in bolnih ljudi, ki so brez sredstev in jih iz bolnice odpušča vsled grabežljivosti belgrajske centralne uprave. Občinarji vedo prav dobro, da oni že itak plačujejo za ravne bolnike na davku. Ker pa je ta denar pobasala v svojo malbo sloviša »porodica«, bodo morale občine še enkrat plačevati! Zato je umevno, da je našel nedeljski protestni shod v »Unionu« zlasti med občaninami živahen odmev. Od slovenskih avtonomnih občinskih zastopov smo prejeli dolgo vrsto pismenih in brzojavnih protestov, ki vsi soglasno v krepkih besedah obsojajo krutost in nečloveško postopanje centralne vlade s slovenskimi bolniki in odločno ugovarjajo dvojni obremenitvi. Mi obžalujemo, da zaradi skromnega prostora ne moremo objaviti teh protestov, zahvaljujemo pa se zavednim občaninam za njihovo moško in popolno držanje in bomo skrbeli, da ti protesti pridejo na pravo mesto.

— Zasebne šole in »Narodovec laži.« »Slovenski narod« je 25. maja priobčil vest, da leos zgubijo vse zasebne šole pravico javnosti, ako ne zaprosijo zanjo pri prosvetnem ministru. »Ker pa bo ministru«, — nadaljuje »Slovenski narod« — »pri tem strogo postopalo, je sigurno, da bo marsikatera prošnja odbita. Zato opozarjamo slovenske starše na ta odlok, da se ne prenačijo z vpisovanjem svojih otrok v razne zasebne zavode, ker bodo imeli sicer s šolanjem dece n. pr. glede iz-pitov razne neprilike.« — To pa je, kakor smo od merodajne strani izvedeli, čisto navadna laž, katero si je »Slovenski narod« sam izmislil. Pravica javnosti se našim zasebnim zavodom, ki so priznani na višku, ne bo odrekla, ker nima ministru absolutno nobenega razloga, kateremu iz njih to pravico kratiti. »Slovenski narod« ima s to notico samo namen prestrašiti starše, da ne bi svojih otrok vpisali na naše vzorne zasebne zavode, da bi potem naši demokrati lahko Belgrad nahujskali, naj zasebne šole zapre, češ, saj se otroci vanje več ne vpisujejo. Zato smo to »Narodovec laž« za-beležili, da bi ji nihče ne nasedel.

— Ukinjenje nedeljskega počitka v državnih uradih? »Zagr. Tagblatt« poroča po belgrajskih informacijah, da namerava finančno ministru v državnih uradih ukiniti nedeljski počitek ter bodo državni uradi poslej prosti le ob najbožjih praznikih. Če finančno ministru to res namerava, morajo vsi poklicani činitelji proti temu najodločnejše nastopiti. Sedmi dan je Bog določil za počitek, da se more človek osvoboditi vsakdanjih skrbi in dela in obnoviti svoje duševne in telesne sile. Ta najprimitivnejša socialna pravica mora ostati nedotaknjena tudi za državnega uradnika.

— Spomenik kralju Petru Osvoboditelju v Vel. Bečkerek. V Velikem Bečkereku odkrijejo še pred jesenjo spomenik kralju Petru Osvoboditelju, za katerega je napravil načrt Ivan Meštrovič. Spomenik postavi mestna občina iz svojih sredstev.

— Sodišča za obmejitev šum. Te dni izidejo odloki ministrstva za šume in rude o ustanovitvi 20 sodišč za obmejitev šum. Člani sodišč so že imenovani.

— Iz naše notranje kolonizacije. Novosadski okrajni urad je te dni na bivšem Chotekovem veleposvetu deložiral 30 srbskih družin in jih nastanil v hlevih. Družine so se bile priselile iz Mažarske ter jih je vlada najprej naselila na Ovčjem polju v Macedoniji. Kolonizacija se pa ni obnesla in družine so se vrstile v Novi sad, kjer jih je oblast potem začasno spravila na Chotekovo veleposvetu. To posvetu je pa določeno, da se razdeli med invalide. Ker se družine na poziv niso hotele umakniti, jih je ministru za socialno politiko deložiralo.

— Iz Rusije, iz kraja Svatošin, gub. Kijev, se je po devetih letih oglašil Franc Cuznar iz Podkorena. Njegovo ime je že vklesano na spomeniku padlim in pogrešanim vojakom v rojstni vasi, on sam pa je še živ v Rusiji. Ne more pa domov, ker ga oblasti brez dokumentov ne puste. Sorodniki so mu poslali potrebne listine.

— Gimnazija v Preki. Odkar je postal Zader italijanski je ostala njegova širša jugoslovanska okolica brez srednješolskega središča. Prebivalstvo in krajevni oblastni činitelji so se zato trudili, da se v bližini Zadra otvori srednja šola, v katero svrhu naj bi se že obstoječa zasebna gimnazija očetov »Tretjega reda« v Preki proglasila za javno. Tej prošnji je sedaj prosvetno ministru ugodilo. Prebivalstvo v Preki je ta dogodek radostno proslavilo.

— Vaseljski sabor v Nišu. Belgrajski listi poročajo, da se vesoljnega zbora pravoslavne cerkve, ki se letos vrši v Nišu, udeležijo tudi ruska pravoslavna cerkev. Aleksandrijska, antiohijska in jeruzalemska cerkev sklicujejo za binkošti skupno konferenco v Jeruzalem, na kateri bodo sklepale o tem, ali se udeležijo zbora v Nišu ali ne.

— Nesreča pri streljanju z možnarji. Dne 17. maja zvečer, o priliki nabave novih zvonov, se je nekje na Notranjskem streljalo z možnarji. Ker se ni hotel smodnik vneti, je bezal 16 letni sin posestnika iz Bezuljaka pri Logatcu Stanislav Debevc smodnik z žarečo žico, nakar je eksplodiral smodnik in je fantu šel strel v obraz. Zadobil je težke poškodbe na obeh očeh in bo skoraj gotovo osleplil. — Kdaj bo vendar enkrat konec teh vedno ponavljajočih se težkih nesreč pri streljanju z možnarji? Saj obstojajo topiči v to svrhu, s katerimi se lahko strelja brez vsake nevarnosti, streljanje z možnarji, ki je zahtevalo že toliko žrtv, naj bi oblast sploh prepovedala.

— Za gospodarsko povzdigo Sarajeva. Sarajevsko Trgovsko združenje je poslalo mestnemu poglavarstvu spomenico, v kateri se poteza za to, da se povodom otvoritve proge Sarajevske železnice priredi sejm, da se v Alipašinem mostu zgradi reekspedicijsko skladišče in da se osnuje borza za blago in efekt.

— Zakup drž. lova Martinček na Jelovici. Direkcija šum v Ljubljani odda v petletni zakup drž. lov na Martinček v izmeri 1391 ha. Ponudbe sprejema do dne 10. junija popoldne. Podrobne informacije daje zgornja direkcija in šumska uprava v Bohinjski Bistrici.

— Samomor? V Trbovljah pogrešajo že delj časa 28 letnega rudarja Mihaela Kamnikarja. Mož je izvršil brzkone samomor in sumijo, da je skočil na takozvanem Belem slapu med Trbovljami in Hrastnikom v Savo. Trupla do sedaj še niso dobili.

— Neupoštevana umora v Krašnji in v Pirničah sta kljub vsestransko obsežnim preiskavam še vedno nerešena zagonetka. V Krašnji so baje prišli nekega berača, ki je sumljiv, da je umoril Severjevo. Prepeljali so ga v ljubljanski preiskovalni zapor in uvedli preiskavo. — Tudi glede umora v Pirničah so aretirali dve osebi, ki sta osumljeni soudeležbe umora Marije Zevnikove. V Pirničah je bila včeraj sodna preiskovalna komisija.

— Razne tatvine in vlomi. Posestniku Antonu Vrtlu v Farovcu sta ukradla dva posebno znana postopala iz zaklenjenega stanovanja srebrno žepno uro in verižico ter nekaj denarja v skupni vrednosti 350 Din. Par dni kasneje pa sta ukradla posestniku Francu Soršku 400 Din gotovine, hranilno knjižico Mestne hranilnice v Slov. Bistrici z vlogo 1200 Din. Drugi dan pa sta poskusila vlomiti v železniško skladišče v Slovenski Bistrici in odnesti za preko 100.000 Din raznega blaga in živil. K sreči pa so ju pregnali. — Mesarski pomočnik Franc Rojs iz Apač je ogoljufal svojega gospodarja Franca Baumana v Tratah za 1200 Din in je pobegnil. — Na Viču je bilo vlomljeno v stanovanje Marije Hribarjeve in ukradeno 25 bankovcev po 10 Din. Tat je znan. — Mizarju Antonu Kregarju v Vižmarju je bilo ukradeno skozi okno iz veže zaklenjene hiše, ki stoji ob cesti, kolo znamke »Gorec«, črna plesano, vredno 2000 Din. — Kot žrtve babjeverstva in lahkomišelnosti je postala posestnica Jožefa Horvat v Zg. Vrlovlaku. Pod večer sta prišli k njej 2 ciganki z malim otrokom in sta prosili prenočišča. Zena jih je prenočila. Ciganki sta vstali že zjutraj ob dveh, poklicali sta gospodinjico, češ da ji bosta prerokovali srečo. Zahtevali pa sta od nje več predmetov in sta ji lagali, da jih bosta vrnila po prerokovanju bodisi tako ali tako. In izročila je žena prebrisanim slepar-kama 6 kg moke, 2 kg zabele, svinjsko meso, eno posteljno pregrinjalo, nekaj ženske obleke, 18 jajc in pa 3575 Din gotovine. Vse te predmete sta spravili v belo pleteno košaro

in odšle ter pustile ženo, da čaka na svojo srečo in na ciganki, dokler hoče.

— Novi tečaj za strojeplasje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija t. l. ter trajajo 4 mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji: Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Smrtna nesreča na Bledu.

V nedeljo, dne 25. maja se je bil podal na Blejsko jezero g. Anton Grilec iz Lesc. Bil je v družbi dveh gospodičen iz Ljubljane in enega gospoda iz Studena. Podali so se v čoln in odveslali po jezeru. Ker je bil čoln jako majhen, je kljub največji pazljivosti zajel vodo in se prevrnil. Družba je klicala na pomoč; ena izmed gospodičen, ki je spretna plavalka in gospod iz Studena sta splavala do prvega čolna, ki sta ga srečala, drugim pa se je slabo godilo. Druga dama namreč ni plavalka in jo je le plašč, ki ga je imela na sebi, obvaroval, da ni takoj utonila; končno jo je pravočasno rešil trgovec iz Moravč, g. Tomc, in potegnil nezavestno iz vode. Medtem pa se g. Grilec ni pokazal na površju, ostal je pod čolnom ali pa ga je zadel kap. Njegovega trupla kljub marljivemu iskanju v nedeljo še niso našli.

30 letnica krščansko-socialnega delavskega gibanja.

Dan za dnem se prijavljajo skupine Jugoslovanske strokovne zveze, priglašajo se druge organizacije, prijavljajo se posamezniki, da pohite na praznik delovnega ljudstva v Ljubljano. Število prijavljenecv nam priča, da krščansko-socialna ideja dobiva močnega tla med slovenskim delovnim ljudstvom.

Spored slavnosti je sledeč:

SOBOTA, dne 31. maja:

Ob 8 zvečer na vrtu Rokodelskega doma pozdravni večer na čast udeležencem delovnega ljudstva. Sodeluje železničarski orkester.

NEDELJA, dne 1. junija:

Ob pol 8 zjutraj položi deputacija na Krekov grob venec z napisi: Jug. Strok. Zveza, Delavska zveza, Krekova mladina.

Ob 8 popoldne sv. maša v cerkvi sv. Jožefa.

Ob 9 popoldne slavnostno zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma. Govorita dr. Andrej Gosar in nar. poslanec Franc Kremžar.

Ob 3 popoldne občni zbor Delavske Zveze za Slovenijo v dvorani Rokodelskega doma.

Ob 7 zvečer priredi Krekova mladina v dvorani Ljudskega doma slavnostno predstavo »Divji lovec«. Pri predstavi sodeluje orkester.

Mogočna manifestacija 1. junija bo delovnemu ljudstvu dala novih pobud, da bo moglo vztrajati v boju za dosego svojih pravic. Naj ne manjka nikdo pri proslavi praznika trpečih! Umski in ročni delavci naj si ta dan podasta roke in pokažeta skupnost, ki jih drži v njihovem boju za dosego svojih pravičnih zahtev!

Pripravljalni odbor.

štajerske novice.

š Ljubljanski juristi v Mariboru. V soboto je 58 juristov ljubljanske univerze obiskalo mariborsko kaznilnico pod vodstvom profesorjev prodekana dr. Kušaja in kriminalista dr. Dolenca. Na kolodvoru jih je sprejel državni pravdnik Grasselli. Ravnatelj kaznilnice G. Sertič in kaznilniški kurat g. Zavadlal sta v dve skupini razdeljeni juristi razkazala to v Jugoslaviji najmodernejše urejeno kaznilnico. Ogledali so si celice, kjer so samotni jetniki, potem skupne ječe in pa mladostni oddelek. V kaznilnici so razne delavnice za čevljarstvo, mizarstvo, tekstilno, papirnatno i. dr. izdelke. Knjižnica je precej številna in ima knjige v raznih jezikih. V mladostnem oddelku zelo pazijo na vzgojo. Jetniki iz Južne Srbije se v zavodu zelo dobro počutijo. Po ogledu kaznilnice so juristi odšli na policijski komisariat. Polic. nadsvetnik g. Kerševan je razkazal ustroj policije, ki je zelo moderen. Na par slučajih iz zadnje dobe je pokazal, kako hitro posluje policijski urad. — Popoldne so obiskali češko tkalnico Doctor in drug, od tam pa so odšli v vinarsko šolo in si ogledali moderne naprave in vzorno gospodarstvo. — Zvečer so jim v Narodnem domu priredili mariborski akademiki prijeten družaben večer.

š Konec okrajnih glavarstev. V sled naredbe mariborskega vel. župana prenehajo s 1. junijem t. l. dosedanja okrajna glavarstva ter začnejo posloovati srezka poglavarstva. Srezke oblasti bodo nastanjene večinoma v prostorih dosedanjih okraj. glavarstev. Nove občinske volitve bodo letos vodili že srezki poglavarji.

š Železniška nesreča. V Teharjih pri Celju je te dni povozil brzovlak invalida Josipa Zabukovška.

š Nesreča vsled neopretnosti. Dne 24. t. m. zvečer se je obstrlil v Mariboru v Minski ulici stanujoči finančni stražnik Dertnik. Ranil se je v roko,

Ljubljanske novice.

lj Prva letošnja žrtev Ljubljance. V nedeljo popoldne je utonil v Ljubljani na Prulah na takozvani »špic« še ne 20 letni Fran Orazem iz Stranske vasi, občina Sv. Gregor pri Kočevju. Nekaj let je bil gojenec tukajšnje-ga Marijanišča. Truplo je v mrtvašnici pri St. Krištofu.

lj Ravnateljstvo bolnice za ženske bolezni v Ljubljani se v imenu oskrbovank in novorojenčkov najprizrečneje zahvaljuje »Splošnem ženskemu društvu« v Ljubljani za darovano perilo. Doslej je bolnica prejela: 40 m šifona, 168 srajčk, 211 plenik, 25 pletenih jopic in 1 zavijalo, kar pomeni prav izdatno dejansko pomoč.

lj Pojasnilo. Stanovanje, v katerem je začasno g. dr. Katičič, je določeno za ravnatelja bolnice, ki pa doslej še ni imenovan. Po izselitvi prejšnjega nadupravitelja je bilo nujno potrebno stanovanje očistiti, prebeliti in preslikati, predno bi se bil vseli novimimenovani ravnatelj. Dela, ki jih je bilo potrebno izvršiti, je odredila direkcija, ki je tudi poravnala tozadevne račune iz svojih kreditov. Le začasno stanuje v ravnateljskem stanovanju s privoljenjem ministrstva narodnega zdravja z dne 13. II. 1923, št. 4632 g. dr. Katičič, ker še ni imenovan ravnatelj bolnice in ker g. dr. Katičiču še ni končoveljavno odkazano stanovanje, za katero je že davno večkrat zaprosil. — Ravnateljstvo ljubljanske splošne bolnice.

lj Dražba nekaterih mestnih jarkov. Trebljenje jarkov, ki spadajo v mestno okrožje ljubljansko, se odda potom zmanjševanje dražbe, ki se vrši dne 1. VI. 1924 ob 3. uri popoldne pri »Mokarju« na Ižanski cesti.

lj Mestno kopališče ob Ljubljani. Zadnji čas se opaža, da se zbira na kopališču ob Ljubljani mnogo občinstva in kopalcev, ne da bi jim bilo to dovoljeno. Občinstvo pohaja in se vozi s kolesi po travniku pred kopališčem ter dela s tem mestni občini občutno škodo. Tudi v kopališču samem ovira občinstvo popravljala dela, moti delavstvo in dela škodo. Pred otvoritvijo je poset kopališča bodisi peš, s kolesi ali čolni strogo zabranjen in se bo proti vsakemu, ki bi se tej prepovedi ne pokoril, kazensko postopalo.

lj Posestniki-mejaši ob Gruberjevem prekopu in Ljubljani se opozarjajo, da se dne 27. maja t. l. ob 8. uri popoldne vrši na licu mesta uradna ugotovitev lastnine obrežja Gruberjevega prekopa in Ljubljane. Pričetek obhoda in ogleda je ob 8. uri zjutraj pri odcepu Gruberjevega prekopa na levem obrežju na Prulah. — Vabijo se torej k ogledu vsi zainteresentje z naročilom, naj vsak mejaš v torek, dne 27. t. m. popoldne čaka na dotičnem obrežju, katerega užitke si lasti.

lj Kaj jeza napravi. Pogosto se čita da je padlo z neba to in to; včasih tudi kak meteor. Nikjer pa se menda še ni zgodilo, da bi deževala moška kolesa. In vendar se je to včeraj pripetilo na Poljanski cesti. Iz neke dvonadstropne hiše je namreč nenadoma priletelo moško kolo, ki je z vso silo treščilo na cesto in se razbilo. K sreči ni zadelo nikogar izmed mimoidočih ljudi. Neki A. O. se je bil sprl s svojo boljšo polovico, pograbil kolo ter vrgel skozi okno na cesto. Poleg škode utegne imeti še opravka pri sodišču.

lj Umrlj so v Ljubljani: S. Agneta Osvalda Krošel, usmiljenka, 36 let. — Slavko Bizovičar, vrtnarjev sin, 8 mesecev. — Fran Čater, vlakovodja, 43 let. — Pavel Bolta, sin tiskarskega uslužbenca, par minut. — Marijeta Bogataj, vžitkarica, hiralka, 78 let. — Marija Janežič, posestnikova žena, 24 let.

lj Poskušeni samomor. Baje vsled neugodnih službenih razmer se je hotela zastrupiti služkinja A. B. v Ljubljani. Izpila je precejšnjo porcijo lizola, k sreči pa so jo še pravočasno dobili in so jo odpeljali nezavestno v bolnico, kjer so ji izprali želodec.

lj Neprevidnost. V neki hiši na Mestnem trgu je vrgla zasebnica Ana M. v zaboj za pepel še vroč pepel z ogorki. Veter je razpihal ogorko, tako da je zažgal zaboj s plamenom gorjeti. Zenska je opazila ogenj okoli 6. ure in je letela po stražnika, ki je poklical gasilce. Medtem pa so že domačini ogenj pogasili.

lj Ponesrečen delavec. V tovarni Ojstern & Comp. je pograbil delavca Karla Retnika transmitsijski jermen za desno roko in mu je je na dveh mestih zlomil. Prepeljali so ga v bolnico.

lj Zasačen včera. Polcija je aretirala znane-ga gosta 47 letnega Ivana Marinka, delavca, doma iz Notranjih gor. Na Krekovem trgu se je ponudil posestniku Jakobu Derglina iz ljubljanske okolice, ki je pripeljal v mesto krompir, da mu bo čuval voz in konja, dokler se ne vrne ta od brivca. Ko se je Derglin vrnil, mu je dal par kronc za plačilo, nakar je Marinko hitro odšel. Se preden pa se je Derglin odpeljal, je opazil, da je spustil kozla v zelink za čuvaja. Marinko mu je namreč ukradel z voza 7 praznih vreč, vrednih po 75—80 Din. Naznanil je tatvino policiji, ki je aretirala po preteku ene ure Marinka na Kongresnem trgu, ko je ravno prodajal ukradene vreče.

lj Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih na policiji 17 ovadb in sicer radi tatvine 1, kaljenja nočnega miru 2, cestno-policijskega reda 7, prekrščenja policijske ure 2, pasjega kontumaca 1, radi kršenja zglasovalnih predpisov 1, radi plesa brez dovoljenja 1, radi razgrajanja 2 in ena radi žaljenja straže.

Gospodarstvo.

Svetovna produkcija sladkorja.

Pred vojno je bilo razmerje med produkcijo pesnega sladkorja in trsnega sladkorja: 47 odstotkov pesnega sladkorja in 53 odstotkov trsnega sladkorja. Sladkor iz pese so producirale predvsem Nemčija, Rusija, Avstrija, Ogrska in Francija, in sicer 84 odstotkov celokupne evropske produkcije. Iz trsa je so producirale sladkor predvsem Kuba, angleška Indija in Java, t. j. 62 odstotkov celokupne produkcije. Največji predvojni proizvajalec sladkorja je bila Nemčija, koje kapaciteta je znašala 4.25 odstotkov svetovne produkcije. Od tega je izvažala takrat 45 odstotkov, in sicer največ v Anglijo. Med vojno in po vojni je prišla evropska produkcija sladkorja rapidno padati. Še l. 1914/15 je znašala evropska produkcija sladkorja 7.5 milijonov ton, a v l. 1917/18 je padla na 4.25 milijona ton. Države, ki so največ producirale, so morale vsled zmanjšane produkcije in vsled pomanjkanja sladkorja prepovedati izvoz in Evropa se je morala zateči na pomoč k sladkorni trsnici produkciji.

Najbolj je ta sprememba vplivala na Anglijo. L. 1913 je znašal celokupni uvoz sladkorja v Anglijo 1,969.260 ton, od tega odpade na prekmorski trsni sladkor 363.985 ton. Leta 1914 je uvozila Anglija že od 1,993.040 ton celokupnega uvoza že 854.002 ton trsnega sladkorja. L. 1916 je uvozila od celokupnega uvoza v iznosu 1,537.243 ton — 1,128.541 ton trsnega sladkorja. In leta 1919 od 1,597.467 ton — 1,128.541 ton trsnega sladkorja. Šele po letu 1923 se je pričela Anglija polagoma vračati k svojim prejšnjim odjemalcem. Toda še l. 1923 je bilo razmerje sledeče: Celokupni uvoz 1,568.298 ton, od tega evropski rafiniran sladkor 245.019 ton, evropski trsni sladkor 23.160 ton, evropski nerafiniran sladkor 23.160 ton, prekmorski rafiniran sladkor 149.120 ton, a surovi sladkor 1,150 tisoč 999 ton. — Uvoz prekmorskega sladkorja je zavzel nepričakovane dimenzije.

Največji svetovni producent je Kuba, ki odločuje v zadnjih desetih letih skoraj čez vsa sladkorna svetovna produkcija.

Kuba je vrgla vse svoje gospodarstvo na eno karto. Ona sadi samo tobak in sladkorno trsje. Sladkorna produkcija Kube je danes 12-krat večja kot pred 25 leti.

Amerika producira danes 1.75 milijonov ton več kot pred vojno, Azija pa 2 milijona več, od tega odpade 1 milijon ton na angleško Indijo.

V Evropi je danes največji izvoznik Češkoslovaška, ki pa stoji v evropski sladkorni produkciji na drugem mestu. Čehi upajo, da bodo letos dosegli, če bo žetev ugodno izpadla, stanje predvojne sladkorne produkcije.

g Občni zbor Milarne in svečarne d. d. v Ljubljani. Včeraj se je vršil v prostorih Gospodarske zveze III. redni občni zbor Milarne in svečarne d. d. v Ljubljani, katero podjetje spada v koncern Gospodarske zveze. Iz poročila upravnega sveta je razvidno, da je podjetje kljub splošni krizi, ki je vladala v preteklem poslovnem letu, kljub močni konkurenci in zmanjšani kupni moči konzumentov lepo napredovalo ter dvignilo svojo produkcijo za okrog 20% napram letu 1922. Producerska kapaciteta znaša okrog 150 vagonov mila, 40 vagonov sveč in okrog 4 vagona obeljenega voska. Izdelki tovarne »Gazela« mila, »Sava« sveče so se jako dobro vpeljali ne samo v Slovenijo, temveč po celi državi.

Tovarna, ki se je lansko leto razširila, se v tekočem poslovnem letu popolnoma modernizira. Čisti dobiček znaša Din 88.894.25. Izplača se 10% dividenda. — Pri volitvah je bil na novo izvoljen stari upravni svet izven g. J. Duljara, ki je izstopil, na čigar mesto je bil izbran g. Karol Kavšek, načelnik Ljudske posojilnice.

g Anketa za sestavo uzane. V soboto, 31. t. m. ob 9. uri se vrši v prostorih trgovske in obrtniške zbornice anketa za določitev običajev (uzane) za trgovino z letos na ljubljanski borzi. K anketi se vabijo vsi zainteresenti.

g Delegacija ministrstva financ v Ljubljani namerava izdati sistematični register zakonov, naredb, uredb itd. objavljenih v Uradnem listu, ki se nanašajo na stroke finančne uprave v času od 4. novembra 1918 do 31. decembra 1923 s kratko navedbo vsebine. Naročila naj se naslovijo na predsedstveno pisarno delegacije. Cena broš. registra 10 Din.

g Kam gre naš eksport? V prvih treh mesecih t. l. je naša država izvozila za 2 milijardi 61.4 milijonov dinarjev. Od te skupne vsote je šlo v Avstrijo 31.31 odstot, ali za 645.4 mil. Din, v Italijo 29.87 odstot, ali za 615.7 mil. Din, v Češkoslovaško za 615.7 mil. Din ali za 7.46 odstot, v Nemčijo za 135.1 mil. Din ali 6.55 odstot. itd. Napram isti dobi lanskega leta je napredoval izvoz v Avstrijo, v Madžarsko, grško in Turčijo — medtem ko je izvoz v Francijo in Švico padel.

g Sladkorni trg 26. V. Tendence na sladkornih trgih je postala v zadnjem tednu zopet nekoliko slabjša. Vendar se splošno sodi, da bodo cene v doglednem času radi močnega povpraševanja po tem blagu, ki se po leti navadno še stopnjuje, najbrže zopet poskočile. Danes se zahteva na tržaški borzi za italijanske ali češke kocke Lstg 26, 15, — za kristal pa Lstg 24, 15, — za tono loco vagon Trst.

g Občni zbor: Delniška družba »Salus«, Ljubljana, v četrtek, dne 5. junija, ob treh v prostorih Jadranske banke; Kemična tovarna d. d. v Šoštanju 12. junija ob 11. uri v prostorih Ljubljanske Kreditne banke; Tovarna kemičnih izdelkov d. d. v Hrastniku pa v pisarni dr. Mil. Koruna, Knafljeva ulica 4.

g Izvoz prašičev in živine. Eden najboljših trgov za prodajo prašičev in živine pred vojsko je bil že po svoji geografski legi in ugodni železniški zvezi Dunaj, kamor se posebno v zadnjem letu naša eksportna kupčija vedno bolj nagiba. Jugoslavija zavzema na dunajskem trgu za prašiče eno prvih mest poleg Ogrske, Poljske, Danske, Nizozemske in Švedske. Tržna poročila iz Dunaja nam poročajo v zadnjem času sledeče številke:

	6. V.	13. V.	20. V.
Jugoslavija	1204	1525	1452 kom.
Ogrska	1395	1469	980 kom.
Poljska	320	1620	2868 kom.
Danska	147	206	302 kom.
Nizozemska	645	1088	589 kom.
Švedska			637 kom.

Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: 29. aprila nem.-avstr. K 24.000 ali Din 27.12 6. maja nem.-avstr. K 23.000 ali Din 25.99 18. maja nem.-avstr. K 19.500 ali Din 22.05 20. maja nem.-avstr. K 19.000 ali Din 21.47 Na cene upliva neugodno neregularni dovoz. Kot razvidno iz gornjih števil tekmujejo posamezne države med seboj, katera postavi na dunajski trg čim večje množine prašičev, da so vsled navedenega cene na Dunaju tako padle, da je izvoz za nekaj časa podvezan. Razlika med ceno 29. aprila in ono od 20. maja znaša Din 5.65 za kg žive teže, za kolikor cene pri nas v tem času niso padle. Večjo stalnost v ceni ima na Dunaju goveja živina, katere dovažajo največ Ogrska, za njo Romunija in kot zadnja Jugoslavija:

5. V. Ogrska 2228, Romun. 518, Jugosl. 308 12. V. Ogrska 2302, Romun. 852, Jugosl. 293 19. V. Ogrska 1700, Romun. 788, Jugosl. 73 Dovozi odgovarja tudi prillična stalnost v ceni. Plačevalo se je za kg žive teže:

5. maja: n.-a. kron 16.000 ali dinarjev 18.08 12. maja: n.-a. kron 15.000 ali dinarjev 16.95 19. maja: n.-a. kron 15.500 ali dinarjev 17.51 Dunaj daje sedaj prednost mesnatim prašičem v živi teži od 50—80 kg, pri živini pa zahteva dobro izrejeno, pitano blago.

g Belgrajska in zagrebška borza. V letu 1923. je znašal promet zagrebške borze 2891.8 milijonov dinarjev, belgrajske pa 2663.4 milijonov dinarjev. Devizni promet je bil v Belgradu večji, valutni pa v Zagrebu. Večji kakor belgrajski je bil tudi zagrebški promet v akcijah denarnih zavodov, posebno pa v akcijah industrijskih podjetij. Razen tega posluje v Zagrebu produktna borza, a v Belgradu ne. Interesantno je, da je v Belgradu več poslov z državnimi papirji kakor v Zagrebu. Čeprav Zagreb mnogo trguje z akcijami bank in industrijskih podjetij, nima mnogo interesa za državne papirje. Nekaj časa je Zagreb sicer začel trgovati z njimi, a je to kmalu prenehalo. Belgrad notira akcije 23 denarnih zavodov, Zagreb pa 29.

g Kurz našega posojila v New Yorku. Obveznice znanega Blairvega posojila v New Yorku notirajo sedaj 82, kar pomeni napram predidnemu mesecu zvišanje za 7 točk.

g Nova carinska tarifa. Kakor poročajo iz Belgrada, niso resnične vesti o tem, da je bil poslan načrt nove carinske tarife v pretes gospodarskim organizacijam. Obveščeni smo ne samo, da se to ni naredilo, ampak tudi o tem, da se sploh ne misli na to. Isto kakor ministrstvo za trgovino in industrijo je objavilo tudi finančno ministrstvo. Iz tega se vidi, kako gospodarsko politiko vodijo naša ministrstva.

g Italija stopa med sladkorne eksporterje. Kakor posnemamo iz poročila tržaških »Unité rappresentanze zucker«, je dala italijanska vlada v zadnjih dneh domačim sladkornim tovarnam 100.000 meterskih stotov sladkorja za izvoz na razpolago. Na ta način bodo češkoslovaški in ogrski eksporterji poleg konkurence sladkorja iz Jave zadeli na konkurenco tudi italijanskega sladkorja. Tako bo stopila Italija v vrste eksporterjev sladkorja.

g Dražba polnokrvnih konj v žrebčarni v Napajedlah. Dne 4. junija t. l. ob dveh popoldne se vrši v Napajedlah na Moravskem javna dražba polnokrvnih eno- in dvoletnih konj. Dražba tega prvovrstnega materiala se vrši v glavnem radi tega, ker ministrstvo poljedelstva ČSR ne potrebuje vsega produciranega materiala. Na ta ugoden nakup se opozarjajo vsi zainteresirani in krogi konjerske organizacije. Seznam za dražbo določenih konj je ev. interesantom na vpogled pri konzulatu ČSR v Ljubljani, Breg 8, I.

g Italijansko-francoska pogodba. Mussolini in francoski poslanik v Rimu Barréro sta izmenjala v palači Chigi ratifikacijske listine o italijansko-francoski trgovski pogodbi. To je sedaj prva trgovska pogodba, ki jo je Italija sklenila na podlagi nove italijanske carinske tarife.

g Poljski »zloty« bo notiral na zagrebški borzi. Nova poljska valuta »zloty« (zlatnik) bo pričela dne 26. t. m. mesto poljske marke notirati na zagrebški borzi.

g Nemške devizne odredbe. Nemški finančni minister je odredil v svrhu zabranitve izvoza nemške marke: Potnikom se dovoljuje izvoz v inozemstvo do 200 zlatih mark v nemški valuti (rentne marke, marke). To je približno 3800 Din, ako vzamemo pariteto zlate marke z 19 dinarji. Za izvoz večjih svot je potrebno predhodno dovoljenje deviznega komisarja. Toda devizni komisar sme izdati dovoljenje za izvoz le do iznosa 500 zlatih mark. Za večje svote je potrebno dovoljenje finančne uprave ali finančnega ministra.

g Almanah kraljevine SHS. Ravnokar sta izšla 4. in 5. de tega velikega kompendija, ki nudita skoro izčrpen pregled o gospodarskem življenju naše države. Agilnemu in podjetnemu uredniku Viktor Manakinu nikakor ni mogoče odreči priznanja, da je zbral kljub škandalozni statistični mizeriji, ki vlada pri nas, ogromen material o vseh panogah našega gospodarstva, ki ga bo porabil tako teoretič kot praktič. Pohvalno moramo omeniti zlasti poglavje o zadružništvu, ki prinaša poleg člankov o splošnem pregledu, o razvoju zadružništva v Sloveniji, ki ga bomo tudi mi ponatisnili v eni prihodnjih števil, detajlen pregled o poedinih zadružnih zvezah z navedbo krajev, kjer se posamezne zadruge nahajajo. Kolikor je nam znano, je to sploh prvi pregled zadružništva v naši državi.

g Novi avstrijski carinski tarif. Carina na življenske potrebščine je bila v stari Avstriji zelo visoka. Za pšenico n. pr. je znašala 6.30, za riž 5.80, za ječmen 2.80, za oves 4.50, koruzo 2.80 od meiserskega stola. Ta carina je bila med vojno ukinjena in se tudi danes vse življenske potrebščine carino prosto uvažajo v Avstrijo. Akoravno uvažajo avstr. republika večji del svojih življ. potrebščin iz inozemstva, in pomeni uvozna carina podražitev teh potrebščin, kljub temu upeljuje novi carinski tarif zopet carino. Za pšenico, riž, ječmen in oves se ima plačevati po 2 zlati kroni, za riž 3 zlati. krone za 100 kg. To so postavke splošne tarife, ki se lahko v trgovskih pogodbah za posamezne države znižajo.

Schicht

Pravo

Schichtovo-milo z znamko „Jelen“

je bilo, je in bo vedno ostalo najboljšje.

Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

1

James Oliver Curwood:

28

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

Pred devetnajstimi leti so se bile razširjale enake novice in »Rdeča groza« je sledila. Prebivalci Wilda so se je spominjali s strahom, kajti tisoči grobov brez križev, katerim so se umikali kot kugi, so bili raztreseni od Jamesovega zaliva do jezera Athabasca, in kazali pot strašne šibe.

Kazan in volkulja Sivka sta pogosto na svojih potovanjih srečavala te male grobne kupe in skrivnostni nagon, ki je prekašal človeški razum, jima je dejal brez pomoči vsakega drugega čuta, da je v njih smrt. Morda sta tudi, predvsem volkulja Sivka, ki je radi svoje slepote bila še bolj dovzetna za izpuhtevanje zraka in zemlje, naravnost doznavala, kar oči niso mogle videti.

Volkulja Sivka je tudi prva opazila prisotnost »Rdeče groze«.

V njeni družbi je Kazan pregledoval vrsto pasti, ki jo je bil zasledil. Sled pa, po kateri je prišel do njih, je bila že stara. Nihče ni že precej dni šel tu mimo. V prvi pasti, ki je bila skrita pod gostim smrečjem, sta našla na pol zgnitega zajca. V drugi je bilo okostje lisice, popolnoma obrano od sove, ki je pustila nekaj perja na tleh. Večina pasti pa je bila pokrita s snegom. Zaman je Kazan iskal od pasti do pasti žive divjačine, da bi jo požrla.

Poleg njega pa je slepa volkulja duhala smrt. Vonjala jo je v zraku in pod smrekami. Odkrila jo je v vsaki pasti, ki sta jo našla s Kazanom. Človeška smrt je vladala povsod. In čimdalje sta hodila, tembolj je

cvilila in lahno grizla Kazana v bok, ki je hitel vedno naprej.

Oba sta prišla tako do jase, kjer se je nahajala koča. Lastnik te koče je bil Oton, lovec kozuhov.

Volkulja Sivka se je ustavila pred njo, se vsedla na zadek in dvignila proti sivemu nebu svoj slepi obraz. Nato je žalostno zatulila. Tu se je začela Kazanu ježiti dlaka po vsem hrbtu. Tudi on se je vsedel in kot volkulja Sivka je začel tuliti Smrti.

V resnici je bila Smrt v koči. Na njeni strehi je bil pritrtjen drog, napravljen iz debela male smreke, in na koncu tega droga je plapolala rdeča tkanina. Ta znak je javljal Rdečo smrt in vsakdo od Jamesovega zaliva do jezera Athabasca je dobro vedel, kaj pomeni.

Lovec Oton je, kot sto drugih junakov Northlanda, sam razobesil usodno zastavo, preden se je ulegel.

Isto noč sta v mrzlem luninem svitu Kazan in volkulja Sivka šla naprej in se oddaljila od koče.

Od nasebine do nasebine so šla grozna poročila o smrti. Od jezera Severnega jelena je šla ena taka novica mimo jezera Wollastonskega, preko ledu Athabaskkega jezera in dospela do nasebine v Fond-du-Lac.

»Rdeča smrt«, tako je pravila ta novica, »je okužila tudi Indijance od Hudsonskega zaliva do Créejev in Chippewajev, med trdnjavama Albany in Churchill.«

Tri dni pozneje je drug sel prišel iz Forta Churchill. Prinesel je uradno pismo glavnega agenta, ki je javljalo prebivalcem nasebine Fond-du-Lac, da se morajo brez odloga pripraviti za Rdečo smrt.

Možak, ki je sprejel pismo, je postal pri čitanju bolj bled kot papir, ki ga je držal med prsti.

»To znači«, je dejal, »da si moramo skopati grobove. To so edine koristne priprave, ki jih moremo storiti.«

Čital je pismo na glas in izbrali so samo krepke može, da gredo obvestiti na ozemlju nasebine vse tovariše, ki so bili raztreseni po gozdovih.

Naglo so napregli pse. Na vsake odhajajoče sani so natovorili razen navadnih zdravil zavoj rdeče tkanine, iz katere so napravljali mrtvaške prapore kuge in groze. Ko so možje nakladali tkanino, jih je kar obhajala zona.

Volkulja Sivka in Kazan sta srečala sled enih teh sani na ledu reke Velikega bobra in oba sta ji sledila pol milje. Naslednji dan sta srečala drugo sled in pozneje tretjo.

Ta je bila še čisto sveža in volkulja Sivka je začela renčati in kazati zobe, kot bi jo bila pčila nevidna stvar. Ob istem času pa jim je veter prinesel oster duh dima.

Šla sta na bližnji griček. Zapazila sta pod seboj gorečo kočo. V daljavi so pa izginjale sani s pasjo vprego med drevjem, s človekom, ki jih je vodil. V koči pa je ležal drug možak, ki je umrl vsled strašne bolezni, in goril z njo vred. Tak je bil zakon Severa. Pred mrtvaško grmado je stala volkulja Sivka nepremično kot skala, Kazan pa je renčal. Nato pa sta začela bežati, kakor bi gorelo za njima in se nista ustavila prej, dokler nista dospela na ledeno močvirje, kjer sta se skrila v gosto rastlinstvo, ki ju je popolnoma zakrilo.

70 stopinj pod ničlo.

Dnevi in tedni, ki so sledili, so zaznamovali zimo l. 1910. kot najstrašnejšo v vsej zgodovini Northlanda. Rdeča groza, lakota in mraz so tako zelo razsajali med divjačino in ljudmi, da to leto nikdar ne bo pozabljeno.

Kazan in volkulja Sivka sta našla v močvirju udobno stanovanje v votlini padlega drevesa. To malo gnezdo je prišlo ravno prav in je bilo zavarovano proti snegu in vetru. Volkulja Sivka se je takoj vlegla vanj in ležala na trebuhu, sopihajoča od zadovoljstva.

Živela sta kot prej od belih zajcev in Kazan je šel tudi lovit gozdne jerebe. Zagrabil jih je, ko so sedeli na tleh. Skočil je nanje, preden so mogli odleteti.

Volkulja Sivka se ni več žalostila radi svoje slepote; ni si več mela oči s šapama in obkavala luči solnce, lune in zvezd. Njen posluh in njen vonj sta postajala vedno ostrejša. V vetru je mogla zaduhati karibuja na razdaljo dveh milj, človeka pa še dalje. V mirni noči je čula poskakovanje postelvi v reki na daljavo pol milje.

Njena pomoč je bila postala Kazanu zelo koristna na lovu. Ona je zaduhala divjačino in naznanila Kazanu njeno prisotnost, tako da se je Kazan v tem oziru popolnoma zanašal na njo. Vkljub svoji slepoti je skušala parkrat zasledovati živali, ki jih je zaduhala, a vedno brez uspeha.

Posebne okolnosti, v katerih sta se nahajala, ju niso samo vezale za čas ljubezni, temveč za vedno. Kazan ni več mogel hoditi na lov brez Sivke, ta pa je dobro slutila, da bi morala brez Kazana v svoji slepoti poginiti. Njen tovariš je značil zanjo življenje,

Naznanila

Katoli. prosvetno društvo na Homcu priredi na praznik Vnebohoda 29. maja, ob pol štirih popoldne v Društvenem domu veleznimivo dramo v treh dejanjih »Za svobodo in pravico«. Vsi prijatelji ljudskih iger vabljeni.

Udeležniki občnega zbora Društva slov. sodnikov 29. maja imajo 50% popust na železnici. Vse postaje so obveščene. Karte obdržite za povratek, potrdilo se dobi na občnem zboru. Velja od 25. do 29. maja.

Občni zbor društva »Gospodarski zveze« se vrši dne 3. junija ob 20 v salonu pri »Lozarju« na Sv. Jakoba trgu. Vabijo se vsi p. t. člani, da se ga udeležijo. — Odbor.

Za člane U. V. L. — podružnica Ljubljana. Ker za dne 25. t. m. sklicani izredni občni zbor vsled slabe udeležbe ni bil sklepčen, se za nedeljo dne 1. junija zopet sklicuje občni zbor z istim dnevnim redom in ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Zbor bo v restavraciji pri Zlatorogu, Gosposka ul. 3 in se prične ob 9. uri dopoldne. Pogoji za dostop k zboru so isti.

Pevski zbor Glasbene Matice. Ta teden prično zopet redne pevske vaje, in sicer bodo vaje za ženski zbor vsako sredo, za moški zbor pa vsak petek — vedno ob 20. uri.

Poselska zveza bo imela veliko tombolo v Unionu 5. oktobra namesto 1. junija. Vsem darovalcem lepih dobrot se srčno zahvaljujemo! — Odbor.

Čevljarska obrtna zadruga v Ljubljani naznanja interesantom, da se vrši pomožniška preizkušnja v nedeljo, dne 15. junija t. l. Zglasiti se je najkasneje do 11. junija v zadrugi pisarni, Hrenova ul. 4. — Načelstvo.

Prosveta.

pr IV. koncert komorne jugoslovenske glasbe se vrši neprekinjeno v ponedeljek 2. junija ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani. Koncert obsega izključno le samospeve, ki jih izvajata gđ. Milica Prica (sopran) in g. Julij Betetto (bas) ter klavirske skladbe, ki jih svira g. Janko Ravnjak. Sedeži, ki so v rokah abonementov, ostanejo v veljavi, stojišča so pa v predprodaji v Matici knjižarni.

pr »Veronika Deseniška«. Najnovejša delo našega pesnika Otona Zupanciča, izvirna drama »Veronika Deseniška« izide v juniju t. l. v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

27. maja, torek: zaprto.
28. maja, sredo: Paglavka, premijera. Izven.
29. maja, četrtek: Cezar in Kleopatra. Izven.
30. maja, petek: Dom. Red B.
31. maja, sobota: Izgubljene duše. Red E.
1. junija, nedelja: Paglavka. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

28. maja, sredo: Manon Lescaut. Red E.
29. maja, četrtek: Poljub, ljudska predstava. Izven.
30. maja, petek: Gorenjski slavček. Red D.
31. maja, sobota: Carjeva nevesta. Red C.
1. junija, nedelja: Manon Lescaut, ljudska predstava. Izven.

Učiteljski vestnik.

Kamniška podružnica Slomškove zveze priredi svoj občni zbor v sredo, dne 4. junija ob 1 popoldne v Domžalah v šoli. Na dnevnem redu sta dve zanimivi predavanji in volitev novega odbora. Udeležba za vse člane obvezna. — Odbor.

Maribor. »Lepega zvona glas, Seže v deveto vas — Zato naročite »Zvonoglas.«

Turistika in sport.

Zmaga primorjanskih lahkoatletov v Brnu. Dne 25. t. m. se je vršil po Brnu na progi 7 X 300 m mednarodni štafetni tek za srebrni pokal »Moravské Noviny«. Za ta tek so se prijavili poleg vseh največjih češkoslovaških klubov tudi naše S. K. Primorje, dunajski Wac in berlinski Charlottenburg. Slednja se pa iz neznanih razlogov nista udeležila tekmovanja. Kljub temu pa so bili postavljeni naši atleti pred težko nalogo, saj se je že več dni pred tekmo prerovala sigurna zmaga praški »Slaviji«. — Naši atleti so po 23 urni vožnji precej zmučeni, toda dobro razpoloženi prispeli v soboto zvečer v Brno, kjer jih je pričakovala naša jugoslovenska kolonija in mnogo občinstva. Sprejem je bil nadvse uljuden in gostoljuben. V nedeljo dopoldne je bilo na progo postav-

ljenih 8 štafet (prijavljenih 14). 2100 m dolga proga je bila vsled popraviljanja cest mnogo slabša kot lanska, a čas, ki so ga dosegli naši atleti je za 1.1 sekundo boljši od lanskega. Primorjanske štafeta je bila do četrte predaje četrta, pri peti predaji druga, na šesti predaji pa je oddal Perpar Valtrich kot prvi. Na zadnji progi je Valtrich, ki je imel kot tekmeča češkega rekorderja Karela, nekoliko izgubil, je pa izgubo takoj popravil in 5 m pred Karelom (praška Slavija) kot prvi rezal cilj. Zmago primorjanske štafete je mnogobrojno občinstvo pozdravilo z burnimi ovacijami, vzklikajoč »živijo Jugoslovanci«, »živijo Primorjanci«. Čas, ki ga je dosegla naša štafeta, znaša pet minut in 1.3 sekunde. Kot druga je dospela na cilj praška Slavija, tretja pa moravska Slavija.

Izpred sodišča.

Obsojeni komunisti. Rudarji Karl Odlazek, Jože Marn, Jurij Debelak, Ivan Goričan in Maks Bauer iz Zagorja in pa brata Emil in Franc Klopčič so bili obtoženi takole: Emil je napisal in javno nalepil lepak s približno tole vsebino: »Poziv žandarjem! Vsled blamirane brezposelnosti žandarjev in vsled dejstva, da ne najdemo med rudarji nobenega protidržavnega elementa, predlagamo, da vsi žandarji z »auf paganet« prec aretirajo ravbarsko trboveljsko družbo, ki je rudarjem ukradla 1,200.000 Din. Če žandarji dobro izvršijo in aretirajo tatinske debeluhe, smo pripravljeni dati jim dober »trinkgeld« in pa red Sv. Save. Če pa tega nečte narediti, pa pejte z bajoneti »Kulm« kopat. Z vas se norca dela: Naraplum-plum-plum! Vsem social-policiistom! Brž neste ta plakat žandarjem, ker ste z njimi v španaviji, komisar Ranziger Lojze! Arh! Habt acht! Laufschrift! Direktion orožniška postaja. Podpis: Boljevik, ki se rad zabava!« — Dalje so bili obtoženi, da so nosili pri nas prepovedani boljševiški znak z Ljeningovo glavo. Dalje je napisal France Klopčič redakciji »Strokovne borbe« v Ljubljani dopisnico s približno tole vsebino: »Kakor ravna oblast z nami, to je direktno terorizem, lasten jugoslovanski buržoaziji. — Take fanazije ni imel niti ruski car, so so nihilisti rogovili po njegovih palačah in vlakih.« Lepak je bodril končno delavstvo k trodnevni prolestni stavki. Vsi ostali pa so ta poziv podpisali. Emil je odločno zanikal, da je on pisal ta lepak, vendar se je sodišče uverilo po pisavi, da ga je pisal on. Obtožnica

trdi, da je on kljub mladosti prevrten element in najagilnejši hujšak v zadnjem stražku. France Klopčič pa je rekel povodom hišne preiskave orožnika, da je to balkanski orožniška postaja. Podpis: Boljševik, ki se rad sestave lepaka in dopisnice na 14 dni, ostali pa vsak na 5 dni zapora. Vstrel se jim je v kazen preiskovalni zapor in je bila s tem kazen prestana. Bauer pa je bil oproščen.

Oče in hči, oba policiji in tudi sodišču dobro znana, on berač, ona brezposelna delavka Poldka in Florjan Žargi, ki biva stalno v ljubljanski okolici, sta ugledala v sosedovem dimniku razno meso. Bila sta oblačna in sklenila sta, da hočeta enkrat tudi kaj boljšega jesti. Poldki so bile domače razmere pri sosedu dobro znane, ker je večkrat pri hiši pomagala delati. Tudi ko so klali, jo poklicali pomagat. Splazila se je v dimnik in je snela z ražnja 23 klobas, en žledec in 3 danke. Nesla je plen domov, kjer sta napravila z očetom imenitno pojedino. Toda vse se zve in tudi podjetno Poldko so kmalu zasačili. Pri sodišču je tatvino prav mirno priznala. Rekla je: jaz sem kradla, jedla sva pa oba. Zato je dobila Poldka, ki je že večkrat kaj zmanila in je bila že enkrat obsojena radi tatvine v neki Marijini kapelici, je dobila 3 mesece težke, oče Florjan pa, ki je samo jedel ukradeno klobase, pa 3 mesece navadne ječe.

Polizvedovanja.

Izgubila se je v noči od nedelje na ponedeljek srebrna ura z verižico med šentjakobskim mostom in Invalidskim domom. Pošten najditelj naj jo blagovoli oddati proti primerni nagradi vratarju državne bolnišnice v Ljubljani.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenc. v C	Nebo, vetrovi	Padašina v mm
25./5. 21 h	731.9	21.5	2.0	d. jas. j. z.	
26./5. 7 h	732.7	20.0	1.1	obl.	0.8
26./5. 14 h	731.7	22.0	1.1	dež.	

KUCHARICO

tudi za domača dela k dvema osebam takoj sprejem, najrajši z dežele in ne čez 40 let staro. Plača dobra. Naslov v upravi lista pod številko 3015.

INVALID

vešč kmetovanja in trgovstva, z družino, želi priti k dobri ljudem, kateri nimajo svojcev, da bi jim bil na starost v pomoč, ako mu po smrti svoje premoženje zapustijo, ozir. vzame isto v najem. Ponudbe z opisom in pogoji pod »Srečen in zadovoljen« št. 2989 na upravo.

BLAGAJNIČARKA

s prakso se sprejme. Starejša prodajalke, vaje galanterije, imajo prednost. — Hrana in stanovanje na razpolago. Ponudbe na upravo lista pod št. 1111/3022.

Strojni inženir

vačetnik, se išče za tehniški biro železo-konstruktorske delavnice. — Jugosl. državljanstvo in znanje enega državnega jezika se zahteva. Ponudbe na »SPLOŠNO STAVBENO DRUŽBO« — Maribor—Tezno. 3011

KUHAR išče mesta v privatni hiši, restavraciji ali hotelu. Naslov pove uprava »Slovenec« pod št. 3038.

Razumno VARUHINJO k triletnemu dečku iščem. Obenem bi opravljala lažje posle. Ponudbe pod »Tovaršica« na upravo pod 2982

Stanovanje s hrano IŠČEM za 9-letnega dečka za šolsko leto 1925. Upoštevajo se rodbine le brez lastnih otrok — slovenske ali nemške narodnosti. — Cenjene ponudbe pod št. 6 na upravo lista. 2961

VODNO MOČ za strojno mizarstvo, iščem. — Ponudbe z natančnim opisom na Matija JENKO, Praprotna polica št. 4, pošta Cerklje pri Kranju. 3039

Dve opremljeni SOBI s separatnim vodom, elektr. razsvetljavo, oddam mirnima osebam za takoj ali s 1. junijem. Naslov pove uprava »Slovenec« pod št. 3051.

Stavbena parcela za enodružinsko hišo na peščenih zemlji v Ljubljani, kupim. — Ponudbe pod »Zagreb št. 3053« na upravo lista.

Krojaški UČENEC

se takoj sprejme. Naslov se izve v upravi pod št. 3041.

Enonadstr. HIŠA naproday na Glinah št. 230. — Poizve se pri I. CUZAKU, Poljanska cesta 42. 3036

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm kupimo vsako množino franko vagon, najraje na progi Zidani-most—Brežice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, na: AND. JAKIL — Krmelj (Dolenjsko).

Bukovo oglje

la. kakovosti kupuje stalno družba »Carbonaria« v Kočevju ter plačuje isto vedno po najvišjih dnevnih cenah. Imenovana družba išče proti proviziji tudi v posameznih produkcijskih krajih bukovega oglja stalne zanesljive NAKUPOVALCE in zastopnike. Ponudbe na naslov: Družba »CARBONARIA«, Kočevje. 2979

Dražba KOŠNJE

na graščinskih travnikih v Doči pri Ljubljani se vrši na praznik, dne 29. maja, ob treh popoldne. 3033

POZOR!

Radi selitve RAZPRODAM vsakovrstno POHIŠTVO: 2 gredenci, zoja, 2 omari za obleko, miza, stoli, 2 nočni omari in podobne. Vpraša in kupi se pri vratarju v prislilni delavnici. 3037

Priporočamo trdko

Josip Peteline Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavlega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt. NA VELIKO IN MALO.

PRODAJAM

DRVA ZA KURJAVO (odrezki od žage in parket) in žaganje od trdega lesa — dokler traja zaloga — po znižani ceni. —

Kupujem okrogel LES (hlode) za žago od vseh vrst listnatega drevja, posebno hrast in bukev, vedno vsako množino po najvišjih cenah. Ozira se le na ponudbe z navedbo cene, množine in kvalitete franko vagon nakladalna postaja. — IVAN ŠIŠKA, tov. parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica št. 4. 3052

„SLOVENEK“

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

bolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali pa tudi v priprosti

najbolj

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je

„Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj

majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je

priporočljiv!

HIŠA Z VRTOM

v Zgornji Šiški zelo ugodno naprodaj. Naslov pove uprava lista pod št. 3035.

Za žejo

so najboljši pravi Marsnerovi sumeti ilmonadni bonboni Doblo se povsod. Grosistom popust.

Glavna zaloga Josip Vitek, Ljubljana Krekov trg 8.

Šivalni STROJ, dobro ohranjen, prodam. Naslov pove uprava lista pod št. 3042.

Sobo (meblovano ali ne) in kuhinjo, IŠČE zakonski par (1 otrok). Plača mesečno 2000—3200 K. — Z., študentovska ul. 3, II/3.

OBRITNIKI I

Naprodaj takoj zaradi druž. razmer enonadstropna HIŠA z vrtom (2 veliki delavnici s stanovanjem) tik ob drž. cesti in trga. Cena izjemno nizka, ugodni plač. pogoji. — Ponudbe na upravo »Slovenec« pod: UGODNO št. 3030.

Lep črn premog

s 4 do 5000 kalorij, franko Ormož, tona po 300 Din, PRODAJA Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd. Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov. Parna žaga Tovarčna furnirja

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, prodajni in kreditni vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi ltd. ltd. Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548